Nicolae Iuga

•

Securitatea, Cezarul şi sfoara de câlți a lui Elie Wiesel

Nicolae Iuga

Securitatea, Cezarul şi sfoara de câlţi a lui Elie Wiesel

eseu memorialistic

Editura Limes
Cluj-Napoca, 2012

Cuprins

1. Prolog: un fenomen de paranoia colectivă

În timpul comunismului, mă refer aici mai cu seamă la anii ’70 şi ’80, urmărirea individului de către Securitate, ca realitate sau ca ipohondrie, era atât de răspândită, încât a dat naştere la o adevărată psihoză.

Aproape toată lumea se credea urmărită sau, cel puțin, toate persoanele cu o anumită greutate socio-politică pretindeau că sunt urmărite. A nu fi urmărit de către Securitate era un neajuns, o deficiență gravă a persoanei, însemna că nu prezinți mare importanță, că nu ai un impact social semnificativ, cum s-ar zice azi că nu eşti „formator de opinie”, în definitiv că nu eşti periculos pentru *statu quo*-ul politic şi că eşti un mediocru, un neica nimeni.

Mai cu seamă în rândul oamenilor de cultură, reali sau (auto)imaginari, al angajaților din rețeaua

Culturii Socialiste, al scriitorilor, al cadrelor didactice, medicilor etc., al intelectualilor în general – plauzibilitatea urmăririi era în mod real un titlu de glorie. Un scriitor, de exemplu, degeaba avea talent, nu era suficient ca să fascineze, statutul lui nu era întreg, prestigiul lui era sporit abia de zvonurile răspândite şi de probabilitatea implicită că este urmărit de Securitate. Şi viceversa, dacă nu erai urmărit, sau dacă nu aveai aparenţe care să pledeze pentru acest lucru, atunci ori erai un tip total neimportant ori, mai rău, un posibil colaborator al Instituţiei Model. Pentru că la noi, în România, totul mergea (şi atunci ca şi acum) prost, cu excepţia evidentă măcar a unei singure instituţii: Securitatea. Azi, probabil că nici „serviciile" nu mai sunt ce au fost, dar acestea merg oricum ceva mai bine decât merge ţara în general. Atunci Securitatea era singura instituţie care mergea bine, şi de aceea cred că ar putea fi numită, în stilul prozei latino-americane, Instituţie Model. În Polonia de exemplu, şi ea tot ţară socialistă care avea multe în comun cu noi, nu mergea bine doar o singură instituţie ci cel puţin două, Securitatea lor (SB) şi Biserica Catolică. Aceasta a fost diferenţa esenţială între România şi Polonia, şi de aceea Polonia a avut până azi un destin diferit de cel României.

Aşa încât cred că s-ar putea vorbi de o veritabilă *paranoia persecutoria* de proporţii colective vizavi de sentimentul că eram urmăriţi de Securitate. Iar fenomenul se putea observa cel mai clar, fără glumă, chiar în spitalele de nebuni. Ca un detaliu picant, am să relatez pe scurt un caz din practică. Studenţii de la

Specializarea Psihologie de la Bucureşti făceau, prin anii ’70, un curs de Psihiatrie (mi se pare opțional) cu profesorul G. Ionescu, iar lucrările practice la acest curs se făceau la Spitalul nr. 9, un celebru spital de glumeți aflat undeva pe Şoseaua Berceni, spre marginea Bucureştiului. Studenții care au făcut practica acolo au putut să observe că, în delirul de persecuție prezent la „obiectul muncii”, tema şi teama urmăririi de către Securitate ocupa un loc central şi relevant. Pe de altă parte, dintre toate profesiunile existente, în ochii pacienților de la Psihiatrie cea mai bine valorizată social era, fireşte, aceea de ofițer de Securitate. Nu toți bolnavii de acolo credeau că sunt urmăriți de către Securitate, dar foarte mulți dintre cei care credeau că se vor face bine voiau ca, după ieşirea din Spital, să se facă urmăritori, adică ofițeri de Securitate. Balamucul de la Spitalul nr. 9 era, simplificat, o imagine fidelă şi semnificativă a ceea ce era România în ansamblu pe timpul dictaturii lui Ceauşescu. Semnificația culturală a stării de paranoia era totuna cu cea clinică, iar țara întreagă nu era altceva decât o casă de nebuni mai mare, extinsă până la frontierele sale.

Pe atunci, eu eram destul de rezervat în această privință, nu puteam să cred că personal aş putea să prezint atâta importanță, încât să merite să fiu urmărit de către Securitate. Iar când cineva îmi spunea că se simte urmărit, credeam că este vorba doar de sindromul de paranoia colectivă şi atât. Ocazia a venit odată cu întâlnirea a doi oameni mai aparte, un fost coleg de-al meu de facultate, mai mare, care se numea Mititelu Cezar şi era cunoscut peste tot sub numele de Cezărică,

iar pe de altă parte mai vârstnicul şi celebrul deja scriitor şi dizident Paul Goma. Cum am nimerit eu în anturajul lui Paul Goma? Eram rudenie cu poetul Ion Iuga (1940-1993), mai în vârstă cu treisprezece ani decât mine, stabilit de ceva timp în Bucureşti, celebru şi datorită scrisului său, volumelor de poezie pe care le-a publicat, dar şi datorită firii sale boeme şi răzvrătite. Prin intermediul lui Ion Iuga, un om cu suflet de aur şi un maramureşean tipic, am putut frecventa unele medii literare, i-am cunoscut de exemplu pe Alexandru Ivasiuc, romancierul fiind atunci în culmea gloriei, sau pe un poet profund nefericit precum George Boitor, şi aveam intrare la restaurantul Uniunii Scriitorilor. Aici am putut să stau, uneori chiar la aceeaşi masă, cu personalități precum Petre Țuțea, Dimitrie Murăraşu sau Paul Goma. Apoi, normal, despre ideile emise de către aceşti oameni mari eu vorbeam pe la cămin, îmi amintesc că atunci locuiam în complexul zis „6 Martie" (campus denumit după ziua instalării primului Guvern comunist al lui Petru Groza), între Facultatea de Drept şi Opera Română.

În al doilea rând, cine era Cezărică? Pe scurt, de la bun început vreau să zic că era, cu siguranță, un vagabond de geniu, în vechea tradiție balcanico-bucureşteană, ilustrată de exemplu cu un personaj literar celebru, precum Zacharias Lichter. Născut în 1945 la Bârlad, Cezărică a făcut mai întâi vreo doi ani de Facultate de Geografie la Iaşi. Nu a mai terminat Geografia, pentru că în acest timp a citit enorm filosofie şi clasicii literaturii ruse. Aşa că a venit la Bucureşti, la Facultatea de Filosofie, pe care a luat-o de

la capăt. Era mai bătrân decât colegii lui de promoție de la Filosofie şi avea deja ceea ce nemții numesc *Weltanschauung.* Era bine cunoscut de către profesorii Facultății şi era intrat deja în folclorul universitar şi în legendele locului. Între multe altele, a fost în stare să facă una de pomină. În acea vreme, s-a redus durata studiilor la Universitate de la 5 ani la 4 ani. Această reducere a picat, din câte îmi amintesc, pe anul universitar 1971/1972, în sensul că în 1971 a fost ultima promoție cu 5 ani, iar în anul următor, în 1972, a fost prima promoție cu 4 ani. Cezărică al nostru ar fi trebuit să termine facultatea în 1970, dar în anul patru a rămas repetent în mod voit, prin neprezentare la un examen, tocmai ca să prindă în 1971 ultima promoție cu 5 ani. După care a rămas repetent din nou, tot în mod voit, în ultima promoție cu 5 ani, fiind trecut din oficiu în anul patru. A ajuns de fapt pentru a treia oară în anul patru, an pe care o dată l-a repetat şi a doua oară l-a absolvit, iar acuma se afla în situația să-l repete din nou, altă soluție administrativă nu era. Oamenii se amuzau pe seama lui, toată lumea ştia că repetențiile lui nu sunt pe bune, că omul era super-deştept şi că voia să mai tragă de timp şi să-şi prelungească la maximum durata statutului de student. Aşa a procedat vreo doisprezece ani mai târziu, la aceeaşi Facultate, recurgând la repetenție voluntară, şi Crin Antonescu, cel care avea să devină în zilele noastre preşedintele PNL.

Pe Cezărică l-am cunoscut la cantina studențească de lângă Operă, în primăvara anului 1975. Nu mai avea statut de student şi nici nu mai locuia în cămin, dar nici nu avea de gând să plece din Bucureşti

(fusese repartizat profesor la un liceu din Bacău). Era deja cărunt şi arăta mai vârstnic decât era în realitate, la treizeci şi doi de ani arăta ca la vreo patruzeci, umbla îmbrăcat aşa-zicând decent, ca un profesor din provincie, cu pardesiu şi pantaloni de stofă, adică fără blugi, barbă şi plete cum era pe atunci la modă în lumea studențească, având tot timpul asupra lui o voluminoasă geantă din piele. O femeie care distribuia tacâmurile la intrare în cantină îl întreba de fiecare dată, maşinal, „da' nu ai mai terminat facultatea, maică?" Am început să discutăm despre scriitori clasici ruşi, din care eu am citit până atunci, cu excepția lui Dostoievski şi Cehov, puțin şi superficial. Apoi l-am găzduit pe blat, cu acordul colegilor, în camera de cămin în care locuiam eu. Faptul nu era absolut nou, cu un an mai-nainte la Căminul din Panduri, la noi în cameră a mai locuit, tot clandestin, un student de pe la Teologie, unul Broni Mitrache dintr-un sat de pe lângă Craiova. Aşa s-au pus, încetul cu încetul şi inconştient, în camera 443 din corpul C al Complexului studențesc de lângă Operă, premisele pentru o conexiune între discuțiile despre literatură purtate de către un grup de studenți, cu ideile lui Paul Goma despre nevoia unei mai mari libertăți pentru scriitorii din România, emise la Restaurantul Uniunii Scriitorilor. Şi aşa am căpătat noi, în ochii Securității, acea importanță deosebită care, odată ajunsă la un punct critic, se lăsa cu deschiderea unui dosar de urmărire informativă. Dacă cineva mi-ar fi spus atunci că pe patru dintre noi ne urmăreşte Securitatea, eu nu aş fi crezut şi aş fi zis că acela este şi el victima stării de spirit, caracterizată prin mentalitatea paranoică în sens

cultural, potrivit căreia Securitatea urmăreşte chiar pe toată lumea.

Dosarul l-am citit foarte târziu, abia în luna mai a anului 2010, după ce au trecut, în linii mari, trei decenii şi jumătate de la consumarea faptelor. Mai întâi, am avut senzația că este vorba de o poveste tristă, care priveşte pe nişte străini. Apoi, pe măsură ce am parcurs filele dosarului, am simțit bătăi de inimă care îmi spuneau că spiritul care animase atunci acele fapte este încă viu şi că trebuie, pentru expiere şi salvare, să le mărturisesc încă o dată în scris. Să prezint versiunea mea pe care cititorul, implicat sau nu, să o poată confrunta cu versiunea din notele informative, pe care le pun alăturat în facsimile.

2. O încercare de a privi cu detaşare

Mi-am pus întrebarea: pe cine mai poate interesa azi aşa-ceva, o poveste urâtă, care s-a întâmplat demult. De fapt, cum am ajuns eu însumi să mă confrunt cu amintirea acelor fapte? Simplu. În toamna anului 2008, deci la peste treizeci de ani de la consumarea evenimentelor, eu am candidat într-un colegiu electoral pentru Camera Deputaţilor. Am fost verificat potrivit legii, privind eventualele relaţii cu fosta Securitate ca poliţie politică. La ceva timp după aceea, am primit de la Consiliul Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii (CNSAS) adeverinţa cu nr. 2705/07.05.2009. Această adeverinţă constată că nu am colaborat cu fosta Securitate şi, mai mult decât atât, îmi comunică faptul că am constituit obiectul unui dosar de urmărire informativă, în perioada studenţiei, respectiv prin 1976-1977, în Dosarul de grup numit „Horia", cu

nr. I 234327 (cotă CNSAS). În Dosar, constituiam obiect de urmărire informativă un număr de patru studenți de la Filosofia din Bucureşti, în ordine alfabetică: Horj Viorel, Iuga Nicolae, Teişanu Vladimir şi Vlasie Călin. Presupun că denumirea dosarului de „Horia" a fost dată de la inițiala numelui primului dintre noi, Horj, dar poate că trebuia ca numele dosarului să conoteze şi Ardealul, doi dintre noi, adică Horj şi cu mine, fiind ardeleni, mă rog maramureşeni, dar pentru cei din Vechiul Regat e totuna.

Am făcut o cerere către CNSAS, de fapt am completat un formular descărcat de pe site-ul instituției, l-am expediat pe e-mailul indicat şi, după vreo jumătate de an, poate ceva mai mult, am fost contactat telefonic de o voce feminină plăcută şi amabilă, care m-a invitat ca de comun acord să programăm ziua când pot veni la Bucureşti să-mi văd Dosarul. Aşa a şi fost. Acolo am găsit o sală de lectură modernă şi un personal deosebit de amabil. Am primit spre lectură tot dosarul, fără lacune vizibile şi fără anonimizări, adică fără să lipsească file din el şi fără ca nici un nume de acolo să fie ascuns într-un fel sau altul. Dar, când am pus problema să obțin copii după dosar, mi s-a explicat politicos că legea prevede ca aceste copii să nu fie înmânate pe loc ci ceva mai târziu, să vin altădată, de fapt mă vor anunța chiar ei când pot să vin după copii, din motive tehnice (mi s-a spus) dosarele nu pot fi copiate imediat, ar fi un volum foarte mare de muncă, s-ar bloca activitatea de relații cu publicul etc. Am mai aflat că, tot potrivit legii, am dreptul să primesc câte o copie autentificată cu ştampila CNSAS după fiecare filă

a dosarului în care este menționat numele meu. M-am conformat. Am lăsat cererea acolo, era pe 20 mai, dar după aceea nimic. Am dat telefoane aproximativ săptămânal la CNSAS şi, undeva pe la sfârşitul lui septembrie, am aflat că pot să vin după copii.

Pe 12 octombrie 2010, când m-am putut deplasa la Bucureşti, am fost primit doar în holul de la intrare păzit de polițişti înarmați, am primit copiile în plic închis şi sigilat, am fost pus să semnez de primire şi am fost condus politicos spre ieşire. Am putut deschide plicul abia afară, pe scări, şi am constatat, după cum era oarecum de aşteptat, că dosarul pe care l-am primit în copie, 41 de file în total, era întrucâtva diferit față de dosarul din memoria mea, adică față de dosarul pe care eu l-am văzut şi citit în luna mai. Mai exact, mi s-a părut că este ceva mai puțin decât ceea ce aş fi avut eu dreptul să primesc şi că cel puțin două note informative, care mie mi s-au părut foarte interesante şi relevante, notele semnate de sursele „Dumitru" şi „Mihai", lipsesc în cea mai mare parte, la mine ajungând numai ultima filă cu câteva rânduri. Nu avea rost să încerc să mă întorc şi să cer explicații, nu mai eram programat pentru primire şi, pe de altă parte, legea nu prevede posibilitatea petentului de a confrunta copiile primite cu dosarul autentic. Aşa că m-am resemnat şi mi-am văzut de drum. Am rămas cu presupunerea că cei doi cu nume de sfinți, „Dumitru" şi „Mihai", în spatele cărora eu cred că se află un anume Dan şi o anume Mihaela, au rămas în continuare în sistem, în calitate de colaboratori sau poate chiar angajați cu normă întreagă ai Serviciului

succesor al Securității și de aceea nu se pot comunica nici acuma contribuțiile lor din anii ’70.

Am scanat copiile după filele primite şi, uşor entuziast, i-am căutat pe foştii colegi de dosar, adică pe Viorel Horj, Călin Vlasie şi Vladimir Teişanu să le spun ce descoperire fantastică am făcut, că am găsit adică dosarul în care noi am fost urmăriți de Securitate prin anii studenției. Spre surprinderea mea, oamenii au reacționat cu o neaşteptată şi inexplicabilă răceală. Vlasie şi Teişanu mi-au mărturisit că treaba asta s-a întâmplat demult şi că nu-i mai interesează, iar Horj avea ceva probleme de sănătate. Am insistat, le-am zis că voi scrie o carte pe tema asta şi că ar fi foarte bine dacă în carte s-ar găsi şi părerile lor, nu doar ale mele. Aşadar, eu le voi trimite dosarul scanat, iar ei, după scurgerea unui timp rezonabil, să-mi trimită în scris impresiile lor, ca să le includ în carte. Au acceptat în cele din urmă să le trimit copiile şi mi-au promis, fără prea multă convingere, că vor scrie. A trecut un an şi nu am primit nimic. Treptat, m-am răcit şi eu. M-am gândit să las totul baltă. Mi-am pus problema: pe cine mai poate interesa azi repovestirea unui astfel de dosar, de vreme ce nici măcar persoanele urmărite nu mai par a fi interesate? Cu toate acestea, uite că am luat decizia să scriu.

Impulsul de a scrie a venit de la un prieten, excepționalul jurnalist de la „Cațavencii”, Cornel Ivanciuc. După ce eu am terminat facultatea, în 1978, şi m-am stabilit în Sighet, Cornel a fost student în Bucureşti şi s-a ținut la curent, între altele, şi cu consecințele şi ecourile întâmplărilor care au făcut

obiectul urmăririi noastre. Cornel Ivanciuc mi-a spus că ar fi păcat să las acele întâmplări nescrise, mai ales că Dosarul respectiv a avut o anumită greutate la vremea lui, iar securistul şef care avea ca atribuție supravegherea informativă a Universității din Bucureşti, maiorul Marian Ureche, a fost avansat colonel tocmai pentru modul exemplar în care a soluționat dosarul „Filosofia".

În afară de asta, descrierea unui dosar de urmărire în general, chiar abstracție făcând de persoanele implicate, de urmăriți şi urmăritori, poate prezenta un interes aparte, obiectiv, pentru cercetarea ştiințifică şi pentru cunoaşterea istoriei recente. Un dosar de urmărire informativă înseamnă un anumit material faptic restrâns, determinat, un pumn de apă luată din mare, dar zecile de mii de dosare de acelaşi fel, prin degajarea elementelor invariabile, pot da seamă de zbaterile şi de orizontul de interes al unei întregi epoci istorice, cu mizeriile şi becisniciile ei. În sprijinul acestei afirmații, am să evoc o scurtă întâmplare luată de asemenea din experiența personală.

Pe la începutul anilor '90, localul fostei notorii închisori politice din Sighet a fost amenajat ca muzeu. La o Sesiune de comunicări ştiințifice organizată aici, la Memorial Sighet, în iulie 1996 a participat şi un istoric german, Helmut Muller din Berlin. Omul a prezentat o comunicare despre STASI, Securitatea comunistă a lor din fosta RDG. A fost sec, calm, fără patetisme şi fără retorica obişnuită la noi a „condamnării" comunismului. Ideea de condamnare este străină de spiritul ştiinței, spunea el. Ştiința trebuie să se mărginească să constate,

să cunoască obiectiv şi să explice. STASI-ul german avea ceva în comun cu Securitatea română, în măsura în care ambele nu erau creații naționale diferite, ci erau de aceeaşi origine bolşevică.

Dar la ei, mai spunea neamțul, nu a ținut aceeaşi confuzie ca la noi: că Securitatea nu trebuie desființată pentru că rămâne țara la discreția spionilor, că Securitatea apără interesul național şi cine dă în Securitate dă în popor etc. Ei au separat clar acele direcții ale STASI care aveau ca sarcină reprimarea populației, care au făcut poliție politică şi pe acelea le-au desființat, iar direcțiile de protecție națională şi spionaj extern nu le-au desființat, ci le-au modernizat şi integrat în structurile corespunzătoare ale Germaniei de Vest. Ca poliție politică, STASI a avut un număr de 90.000 de cadre şi 147.000 de informatori, recrutați în secret din rândurile populației civile. La o populație totală a fostei RDG de 18 milioane de locuitori, asta însemna un ofițer la 200 de oameni şi un informator la 122 de oameni. Prin comparație, România a avut în Securitate număr mai redus de cadre (până atunci, în 1996, nu s-a putut afla numărul exact), dar un număr mai mare de informatori civili benevoli, aproximativ un informator la 50 de cetățeni, ceea ce spune ceva şi despre caracterul românilor. Aceste imense aparate de poliție politică au spionat şi supravegheat populațiile din cele două țări în întregul lor. În cazul RDG, rezultatul celor patru decenii de „muncă” a poliției politice s-au concretizat într-un număr de 180 km raft/dosare. Încă de la începutul anilor ’90, dosarele STASI au fost predate la Institutul Gauck şi oricine a dorit a putut să meargă

să-şi vadă propriul dosar imediat, aşa cum ai consulta o carte într-o bibliotecă.

Şi la nemţi ca şi la noi, STASI a încercat să se opună accesului populaţiei la propriile dosarele de urmărire informativă şi a lansat ideea că, dacă populaţia va avea acces la dosare, se va ajunge la răzbunări sângeroase, la crime, la ură şi dezbinare socială, la „lipsă de consens" (cum obişnuia să spună cel care pe atunci era încă preşedintele României Ion Iliescu). In realitate, după ce nemţii şi-au văzut dosarele, nu s-a întâmplat nimic din toate acestea. Doar câteva divorţuri, în cazuri în care unul dintre soţi avea să descopere cu stupoare conjugală că informatorul în dosarul lui este celălalt, colegul sau colega de pat. După statistica lor nemţească, până atunci (în iulie 1996), doar un număr de 600.000 de cetăţeni (3% din total) şi-au manifestat dorinţa să-şi vadă propriul dosar, mai mult din curiozitate. Nimeni nu s-a răzbunat cu adevărat pe nimeni, oamenii au vrut mai mult „să se despartă de trecut râzând", a mai spus conferenţiarul german, citându-l implicit pe Marx. Statul însă a luat ceva măsuri. De exemplu, funcţionarii publici sau magistraţii care au fost informatori ai STASI au fost îndepărtaţi imediat din serviciu, asta însemnând aproximativ 10% din totalul funcţionarilor publici.

Intr-o discuţie particulară care a urmat conferinţei propriu-zise, la o cafea şi un schnaps, l-am întrebat pe cercetătorul german ce crede el despre utilitatea faptului ca dosarele de urmărire să fie făcute publice. Mi-a răspuns deosebit de precis, pe puncte. In primul rând, zicea, măsurile luate împotriva STASI sunt

o garanție că la ei comunismul a dispărut complet şi ireversibil. (Atunci eu mi-am pus în sinea mea întrebarea dacă nu ar fi fost mai bine să fi procedat şi noi, românii, la fel). In al doilea rând, mai există şi garanția că în Germania nu se va mai putea instaura nici un fel de dictatură. In al treilea rând, cunoaşterea dosarelor poliției politice strânse în cei 180 km de rafturi prezintă şi un interes pentru cunoaşterea ştiințifică a omului în genere. Studiindu-le, ne putem da seama, fără iluzii, ce fel de ființă este omul din punct de vedere moral, de câtă josnicie şi mizerie sufletească este capabil el.

M-am convins de aceste adevăruri citindu-mi propriul dosar de urmărire. Conținutul unui astfel de dosar este interesant, oricând şi oriunde, pentru cineva care vrea să cunoască, fără iluzii, de câtă ticăloşie şi meschinărie este capabil omul. De aceea m-am decis să-l public.

3. „Festivalul Național de Poezie Studențească”, Iași, 1975

Motivul nemijlocit pentru care, în aprilie 1976, la Securitatea municipiului București a fost deschis D.U.I. „Horia” pentru un grup de studenți de la Filosofie este faptul că cei patru: Horj Viorel, Iuga Nicolae, Teișanu Vladimir și Vlasie Călin sunt „cunoscuți ca având preocupări literare” și că, în căminul studențesc unde locuiesc, împreună cu numitul Mititelu Cezar, „fără ocupație”, „poartă discuții ostile la adresa regimului nostru”. Expresiile incriminante puse aici între ghilimele se găsesc în mai multe note din Dosar, începând chiar cu fila nr. 1 din copiile pe care le-am primit (vezi anexele), copii pe care le-am scanat și reprodus în întregime aici, în finalul cărții.

Apoi, organele de Securitate au întocmit „**Planul de măsuri**”, din care spicuim: „Pentru verificarea semnalării respective se va începe urmărirea informativă specială în procesul căreia vor fi avute în vedere următoarele obiective:

- stabilirea concepțiilor și manifestărilor ostile ale sus-numiților;

- cauzele care generează asemenea concepții și manifestări;
- dacă posedă scrieri cu conținut tendențios;
- locurile și mediile pe care le frecventează;
- persoanele față de care au manifestări ostile, în vederea folosirii lor pentru documentarea activității celor în cauză.

În scopul rezolvării acestor obiective, se vor lua următoarele măsuri:

1) Recrutarea unui informator pentru a se stabili comportarea la cămin, persoanele cu care se află în relații mai apropiate și dacă au manifestări tendențioase în prezența acestora și dacă cei în cauză posedă unele scrieri cu conținut ostil.

2) Dirijarea colaboratorilor «Cezar» și „Mircea» din legătura lt. major Aldea N. în sensul stabilirii locurilor și mediilor frecventate de sus-numiții, precum și a anturajului acestora (...)” etc.

Câteva observații. În primul rând, expresia „scrieri cu conținut ostil” sau „tendențios”, utilizată frecvent de către securiști, pare a face referire la textele, romanele și eseurile lui Paul Goma, la cele publicate până prin 1972, precum și la cele cenzurate, pe care dizidentul nu le-a mai putut publica în România, dar care circulau în manuscris inclusiv în camera noastră de cămin din Complexul „6 Martie”, bloc C, camera 443. În al doilea rând, nu am putut să-mi dau seama cine sunt informatorii aflați în spatele numelor conspirative de „Cezar” sau „Mircea”, deși mai apar în dosar, despre „Cezar” chiar fiind făcută mențiunea că este student la

Istorie în anul IV (la fila nr. 3), pe când noi eram în anul II, era deci cu doi ani mai mare decât noi, dar se pare că doar aceşti doi informatori, care locuiau în acelaşi cămin cu noi, nu erau suficienţi, de vreme ce se propunea recrutarea a încă unuia, pe care l-am putut identifica cert în persoana lui Mitrache Alexandru, student la Psihologie şi care, performanță lăudabilă a Securității, locuia chiar în cameră cu noi. Până la urmă în Dosar, în tot cuprinsul lui, apar în total doisprezece informatori la patru urmăriți, ceea ce mie, ca profan, îmi pare a fi chiar o construcţie informativă solidă. Se vedea treaba că securiştii care au lucrat la acest Dosar, în frunte cu căpitanul Marian Ureche (ce caz extraordinar de nume predestinat!), şi-au meritat avansarea în grad, care a urmat după destructurarea grupului nostru.

Aşadar, totul a început în toamna anului 1975, undeva prin luna octombrie. Stăpânirea s-a gândit să organizeze festivaluri naționale de creație literară pentru studenți, pe genuri literare – proză, teatru, poezie – etc., probabil şi cu scopul de a-i putea supraveghea mai eficient pe studenții care încercau să facă literatură şi care, ştiut lucru, erau mai greu de ţinut în frâu, mai greu de manipulat, erau în general mai citiți, mai informați, mai sceptici, mai creativi, mai spontani, mai influențați de scriitorii maturi, mai încrezuți, mai neînfricați, mai periculoşi. În acel an, 1975, a venit rândul Centrului Universitar Iaşi să organizeze ceea ce s-a numit cu titulatura exactă: „Festivalul Național de Poezie Studențească". Din câte ştiu, a fost expediată o circulară pe la toate centrele universitare mari din țară unde existau facultăți de Filologie şi Filosofie, atunci erau

mai puține, vreo trei-patru, adică Bucureşti, Cluj, Iaşi, eventual Timişoara.

La Bucureşti, Centrul pe Universitate al ASC (= „Asociația Studenților Comunişti", era singura Asociație a studenților existentă şi permisă, toți studenții erau înscrişi automat în ASC, fără să fie întrebați, în virtutea prezumției că în liceu au fost toți membri UTC) se afla în clădirea de lângă Operă, la Facultatea de Drept, în corpul de clădire din spate, la etajul I, pe un culoar la stânga. Acolo, în spatele unei uriaşe mese de birou din lemn masiv, din perioada interbelică, trona un tip înalt şi autoritar, uneori cazon în expresii, care se numea Antonie Iorgovan. Aveam să aflu mai târziu că omul din fața noastră a făcut la începutul carierei sale o profesională de tractorişti şi vreo doi ani de şcoală militară, înainte ca Partidul să-l trimită să facă Facultatea de Drept. Acel Antonie Iorgovan (născut în 1948, decedat în 2007), care după 1990 va deveni un personaj politic binecunoscut, precum şi un profesor de o oarecare notorietate, era pe atunci tânăr asistent la Facultatea de Drept şi ceva şef la ASC, nu am ştiut niciodată precis ce fel de şef anume. Poate m-am înşelat în privința lui, dar mie personal mi-a făcut impresia unui prost politizat şi agresiv. Acolo am fost chemați într-o însorită zi de octombrie a anului 1975, fără să ştim motivul pentru care ni se face o asemenea onoare.

V-am convocat, spunea Iorgovan, dintr-un motiv simplu. (Eram acolo vreo 7 – 8 studenți de la Facultatea de Filosofie, diverse specializări, eram: regretatul Gabriel Stănescu, apoi Mircea Oliv, Lelia

Munteanu, Viorel Horj, Călin Vlasie, Cornel Sofronie, eu – şi, Bunul Dumnezeu să mă ierte, încă vreo 2-3 de care nu-mi mai amintesc). „Voi”, adică noi cei din fața lui, zicea, sunteți cunoscuți „ca având preocupări literare” (iarăşi expresia aceea stupid-securistică). De aceea „noi” (adică Iorgovan personal dar şi instituțiile pe care el le reprezenta, ASC-ul, PCR-ul, „organele” în genere) ne-am gândit să vă ajutăm, să vă dăm o şansă ca să vă afirmați. Uite, peste vreo două săptămâni se va organiza la Iaşi un Festival Național de Poezie Studențească, la care noi ne-am gândit să vă trimitem pe voi, ca să reprezentați „cu cinste” Centrul Universitar Bucureşti. ASC-ul plăteşte trenul, diurna şi vi se vor motiva absențele. Dar, fără supărare, „noi” va trebui să vă verificăm, nu putem să trimitem aşa, pe oricine, care pe urmă să ne facă surprize neplăcute, că uite ce am pățit cu Ioan Alexandru (era vorba de marele poet), „noi” l-am trimis cu bursă în Germania să studieze pentru doctorat în Filologie, i-am acordat încredere, iar ăsta s-a ocupat acolo de Teologie şi nu a făcut studiile corespunzătoare. S-a înțeles? Dacă da, veniți aici la mine poimâine la ora cutare, cu câte cinci poezii fiecare, în două exemplare („de ce în două exemplare, că noi nu avem maşină de scris?”, „ hai, nu mai puneți întrebări din astea!”), să le verific eu, vreau să fie „poezie corespunzătoare”. Am plecat de acolo cu gândul că expresia „poezie corespunzătoare” nu prevestea nimic bun.

În ziua şi la ora fixată, ne-am prezentat la tov. Iorgovan, la ASC. Ne aştepta. Ne-am scos cu sfială foile de prin buzunare, le-am netezit şi le-am pus pe

masa dânsului, spre competentă apreciere. Şi-a aruncat ochii pe una la întâmplare, a ridicat din sprâncene şi ne-a întrebat răstit: „Ce înseamnă porcăriile astea? Nu v-am zis eu să fie poezie corespunzătoare?!”. Nu ne-am lăsat intimidați, ceea ce l-a contrariat puțin şi l-a mai calmat. „Ce înțelegeți prin poezie corespunzătoare?”. „Ei, ştiți şi voi, poezii despre patrie, partid, poezii cu poporul, cu tovarăşul secretar general...”, a încercat el să ne ia cu binişorul. „Bine, dar noi scriem poezie filosofică!”, a încercat careva dintre noi. „Lasă că vă ştiu pe voi, ăştia de la Filosofie, credeți că eu nu ştiu că voi aveți convingeri pre-marxiste?”. Treaba asta ne-a amuzat într-un fel, am încercat să zicem ceva despre Platon, dar tovul din fața noastră ne-a tăiat-o scurt. Dacă veniți până mâine cu „poezie corespunzătoare”, bine; dacă nu, nu mai plecați la Iaşi!.

Am ieşit supărați şi am început să discutăm în contradictoriu imediat, chiar acolo în fața uşii. Unii ziceau că nu se poate să ne ceară aşa-ceva, că asta înseamnă prostituție, cum să scrii chestii contrafăcute etc., că ar fi mai bine să renunțăm să mergem la Iaşi. Eu mai fusesem la Iaşi cu vreo doi ani mai-nainte, ca elev de liceu în ultimul an am fost la Olimpiadă la Română, faza națională, care atunci s-a ținut la Iaşi. Am încercat să zic ceva, că ar merita să facem un compromis, Iaşiul este (era) un oraş superb şi liniştit, Copoul, duhul lui Eminescu şi al lui Creangă, bojdeuca din Țicău, Mănăstirea Golia, dar mai ales Borta Rece, moldovenii sunt oameni foarte primitori, au nişte vinuri extraordinare, ar fi mare păcat să ratăm o aşa ocazie de a ne distra, de a face cunoştințe noi. Bine, dar ce

compromis am putea face? În scurtă vreme unuia dintre noi i-a venit o idee simplă şi genială. O să copiem poezii patriotice, de fapt patriotarde, de prin ziare, din „Scânteia” de exemplu, scrise de condeierii de serviciu ai PCR, şi o să le prezentăm lui Iorgovan ca fiind ale noastre! Şi dacă se prinde? Nu se va prinde, că nu citeşte poezie, „dă-l în p... mă-si de analfabet!”, am încheiat apoteotic. Cu aşa concluzii ne-am terminat scurtul nostru conclav din faţa uşii tov. Iorgovan şi am plecat fiecare pe la casele noastre, respectiv pe la camerele noastre din căminul studențesc.

Am venit în ziua următoare, aproape toți, cu poezii „corespunzătoare”, copiate de te miri unde. Iorgovan a citit cu un aer savant câteva „prin sondaj” şi s-a declarat mulțumit. „Ei, vedeți că, atunci când vă mobilizați, puteți să scrieți poezie corespunzătoare?”. Cineva, o funcționară apărută ca din pământ, ne-a dat delegații, foi de drum pe CFR, bani, apoi şeful ne-a strâns mâna, ne-a urat drum bun şi ne-a atras pentru ultima oară atenția că trebuie să avem grijă să „reprezentăm cu cinste” Centrul Universitar Bucureşti. Şi duşi am fost. Poeziile copiate de prin ziare şi pe care le-am dat ca fiind ale noastre le-am aruncat cu voioşie la primul coş de gunoi. Am ajuns la Iaşi şi am petrecut acolo o săptămână de vis.

Numai că adevăratele probleme abia de aici au început. La Iaşi, în aula vechii Universități, noi am citit poezii de ale noastre, unele total necorespunzătoare. Culmea este că am primit şi premii. Nu le țin minte pe toate, îmi amintesc doar că Viorel Horj a primit Premiul revistei „Cronica”, iar eu, autorul acestor rânduri, am

primit Premiul revistei „Opinia studențească”, o revistă de altfel foarte bine cotată în epocă. Premiul a constat într-o sumă frumuşică de bani şi, ca de obicei, în publicarea unei pagini de poezie în revistele care au acordat premii. La întoarcere în Bucureşti, obosiți şi înghețați după călătoria cu un tren de noapte care a stat înzăpezit câteva ore undeva înainte de Adjud, am fost primiți călduros şi felicitați pentru premii de către aceiaşi tovarăşi de la ASC.

Bomba cu efect întârziat a explodat câteva luni mai târziu, după sărbătorile de iarnă, deci prin ianuarie sau februarie 1976, când revista „Cronica” a ajuns la tipar având pe o pagină poeziile lui Viorel Horj. Între altele, acolo se afla o imagine care nu avea cum să nu sară în ochi, nişte cuvinte care pomeneau ceva despre legile care ies ca o panglică de scamator din „guşa moale a dictatorului”, o imagine pe care, iată, mi-o amintesc şi azi. Oamenii au luat aceste versuri ambigue drept o aluzie clară la ştim noi cine. Prin urmare, textele lui Viorel Horj nu s-au mai tipărit, au fost scoase de către cenzură, dar nu oricum ci cu cântec. Pe şpaltul paginii prezentat la cenzură erau mai multe însemnări pe margine, ale celor de la Cenzură dar şi altele, probabil de la Partid şi de la Securitate. În acele însemnări se atrăgea atenția asupra conținutului subversiv al poeziilor şi se cerea sancționarea autorului, a poetului-student, dar şi tragerea la răspundere a acelor tovarăşi de la ASC Bucureşti care au dat dovadă de lipsă de vigilență revoluționară şi au promovat la un concurs național „poezie necorespunzătoare”. Cu alte cuvinte, se cerea capul lui Iorgovan.

Prin urmare, am fost din nou convocați la ASC, dar de astă dată nu pentru felicitări ci pentru anchetă. Am fost introduşi, pe rând, în acelaşi birou somptuos, unde se afla un Iorgovan morcovit şi încă vreo câțiva tovarăşi importanți. Ni se punea şpaltul în față şi eram întrebați pe un ton amenințător că ce părere avem. Eu am afişat un zâmbet naiv, gen soldatul Svejk, şi am zis că, după părerea mea, poezia s-ar referi la ceva dictator sud-american. „Cum? La cine?”, am fost întrebat cu stupoare. „La Trujillo de exemplu”, am plusat eu. M-au studiat câteva clipe cu atenție, să vadă dacă fac mişto sau pur şi simplu sunt prost, după care am fost poftit afară printr-un gest vag cu mâna. Viorel Horj a fost anchetat amănunțit, fiind chemat în mai multe zile şi pus să dea declarații în scris, că ce a vrut să zică.

Paradoxal, salvarea lui Iorgovan a venit de unde ne-am fi aşteptat mai puțin, adică de la un... informator al Securității. Bineînțeles, atunci noi nu am ştiut nimic. Informatorul, coleg de cameră cu noi, a fost martor la scenele de un comic nebun, gogolian, în care noi, la cămin, am băut vodcă rusească, am făcut băşcălie şi am copiat la întâmplare poezii „corespunzătoare” din colecția ziarelor „Scânteia” şi „Scânteia Tineretului”, la care am mai adăugat şi de la noi tot felul de măgării, cu scopul de a-l fraieri pe Iorgovan.

Când a aflat că Iorgovan este în pericol din cauza poveştii cu poeziile, care erau şi în acelaşi timp nu erau ale noastre, Sandu al nostru s-a dus şi s-a... spovedit la Secu (vezi fila 30 a Dosarului). În nota „explicativă” pe care a dat-o olograf, dl. Mitrache Alexandru, ulterior ajuns profesor în Craiova, a arătat că

„în legătură cu studenții Iuga şi Horj..., întrucât poeziile pe care le aveau au fost respinse, au luat alte poezii din reviste pe care le-au semnat cu numele lor şi le-au prezentat la Centrul Universitar, însă la Concurs au prezentat poezii de-ale lor...”. Şi încă: „Înainte de a pleca la Iaşi, studenții menționați s-au arătat nemulțumiți de felul în care au fost primite şi apreciate poeziile lor de către tov. Bălgrădeanu (pseudonimul dat de către Securitate lui Iorgovan – nota mea N.I.) la Centrul Universitar, fapt pentru care studenții au început să înjure”. Ce frumos spus: „fapt pentru care studenții au început să înjure!”. Fapt pentru care eu pot deduce acuma că bunul meu coleg informator Sandu a fost de față, ca un înger păzitor, inclusiv când am ieşit de la Iorgovan, atunci când ne-a respins poeziile pentru că, îmi amintesc prea bine şi mă recunosc vinovat, atunci l-am înjurat urât de tot pe tov. „Bălgrădeanu”, Dumnezeu să-l ierte pe dânsul şi să mă ierte şi pe mine pentru acele înjurături, poate nemeritate. Pentru că – continuă delatorul nostru – „Tov. Bălgrădeanu spunea că are familie, copii şi nu vrea să aibă necazuri; [în schimb] studenții au reproşat că în artă şi poezie nu mai este vorba de familie şi copii, [acolo] trebuie să scrii ceea ce simți” (idem, fila 30).

Cazul a fost muşamalizat şi Iorgovan a fost lăsat în pace, adică s-a apreciat că a fost indus în eroare de către studenții-poeți, pentru că cei care au condus ancheta (cred eu) şi-au dat seama că, dacă ar fi continuat, oricum nu ar fi rezolvat nimic şi pe deasupra ar fi riscat să umple de ridicol conducerea ASC a Centrului Universitar Bucureşti. În schimb, în ceea ce

ne privea pe noi, pe studenții-autori ai farsei cu poeziile, cred că a fost un motiv suplimentar ca Securitatea să aprobe deschiderea acelui Dosar de urmărire informativă. Cât priveşte „reproşul” că, atunci când este vorba de Adevărul Poeziei, nu trebuie să faci caz de faptul că ai familie şi copii, personal nu-mi amintesc să-l fi făcut eu, de unde rezultă că nu a putut fi făcut de altcineva decât de către colegul Viorel Horj.

4. Dezbateri şi combateri cu Cezar Mititelu

Cezărică, aşa cum îi spuneam noi între noi, avea lecturi filosofice apreciabile şi avea asimilate oarecum natural ideile filosofice fundamentale ale clasicilor dar, cu toate acestea, prefera ca material de lucru pentru expunerea ideilor sale literatura universală, mai cu seamă marea literatură rusă, pe care o cunoştea ca nimeni altul. În perioada studenției, eu am făcut mari sforțări sistematice şi am citit aproape integral Kant şi Hegel, aşa am putut să mă conving că lui Cezar nu-i erau deloc străine aceste texte. Cu toate acestea, el insista să avem citiți bine câțiva scriitori de primă mărime din toate marile literaturi ale lumii: Cervantes, Gogol, Tolstoi, Cehov, Gorki, Flaubert, Stendhal, Maupassant, Lampedusa, Babel, Bunin, Swift, Igor Stravinski, E.M. Forster ş.a. Mai era obligatorie

cunoaşterea Bibliei, precum şi a gândirii muzicale conținută în câteva capodopere ale muzicii simfonice universale. Era o listă relativ scurtă, ceva de genul experimentului mintal: ce cărți ai lua cu tine, dacă ar fi să trăieşti zece ani pe o insulă pustie? Deci, părerea lui era ca intrarea în filosofie să nu se facă cu autori de filosofie, ci cu literatură şi cu muzică. Ceva mai târziu mi-am dat seama că omul avea dreptate.

Filosofia are ca particularitate fundamentală faptul că este alcătuită din abstracții supreme. Bineînțeles, cu asta nu spun o noutate, dimpotrivă această afirmație este în chip evident un loc comun. Vreau însă cu aceasta să spun altceva. Solul sufletului tânăr trebuie să fie pregătit, arat şi îngrăşat cum ar veni, spre a primi abstracțiile filosofice. Sământa filosofiei, la fel ca în parabola evanghelică a Semănătorului, nu poate să rodească într-un suflet gol sau sterp sau cu spini sau cu uscăciune, adică într-un suflet în care nu este sedimentat un strat gros şi fertil de humă de ordin imagologic. Pentru ca aceste abstracții să prindă rădăcini, iar filosofia să devină un fel de a fi, sufletul tânărului care vrea să învețe filosofie trebuie să fie cultivat în principal cu două forme de cunoaştere, privilegiate sub raportul imaginarului pe care îl conțin, fie cu teologie, fie cu artă. Ideal cu ambele. Sufletul trebuie să aibă deja pregătită în sine dimensiunea reprezentării, de exemplu a imaginii create de literatură sau a imaginației stimulate de muzică. Trecerea de la o abstracție filosofică până la contrariul ei, suprema cuprindere logică după Aristotel, nu se poate face în mod propriu fără ca acest demers să nu „consume" ceva

din mediul reprezentării. Filosofia recurge uneori la exemplificări pentru a se putea face mai bine înțeleasă, fapt disprețuit însă de către filosofii mari („în filosofie exemplele sunt cârjile judecății”, a spus Kant).

Ne rămâne literatura. Ea este o „oglindă măritoare a vieții”, după cum prea bine zicea Constantin Noica. Iar viața ca atare are două dimensiuni de o evidență izbitoare: spontaneitatea şi concretețea. Dialectica filosofică, trecerea de la ceva determinat la contrariul său, este vizibilă în literatură în mod spontan şi concret. Conținând de-a valma viață şi moarte, comedii şi tragedii, literatura este ea însăşi o dialectică spontană. Desigur, poți învăța şi poți repeta pe de rost o frază, un principiu din *Logica* lui Hegel, chiar fără să fi citit deloc literatură, dar este cu totul altceva dacă, atunci când meditezi la o propoziție filosofică oarecare, poți să ai în vedere, în memorie, conținutul unui roman precum *Război şi pace* al lui Tolstoi sau o reprezentare despre construcția muzicală, precum aceea din *Poetica* lui Stravinski. Diferența poate fi uriaşă, totală chiar. Putem avea aici exact diferența dintre un papagal şi un om viu.

Ei bine, pentru unii dintre noi, Cezărică a devenit prototipul omului viu, spre deosebire de unii dintre dascălii noştri de la Facultate, e drept puțini la număr, cu o cultură precară, care repetau nişte afirmații învățate mecanic, în tinerețe, din clasicii marxismului. În definitiv, oricine poate învăța să spună oricând, imediat şi pe negândite, exact contrariul a ceea ce a spus mai-nainte interlocutorul, dar asta este psitacism şi eventual hebefrenie, nu dialectică. Realitatea şi adevărul

contrazicerii vine din capacitatea de a parcurge mintal, în mod rapid, un imens material empiric sau de ordinul imaginarului şi numai după aceea să scoţi, în mod convingător, argumente de sens contrar. Cezărică a ajuns practic să dubleze Facultatea, cu aproape toate cadrele didactice la un loc. Simţeai cum în expresiile lui, în chiar fiinţa lui, dialectica de tip socratic devine ceva viu şi adevărat.

De la el am învăţat şi cum se citeşte cu adevărat un roman, o proză de ficţiune în genere, după ce criterii trebuie selectate şi memorate pasajele semnificative, cum trebuie degajat din lectură universul de simboluri, cum trebuie făcute nişte conexiuni, de fapt cum trebuie reconstruit romanul în idee, cum trebuie aplicată o exegeză în raport cu un roman dat etc. Bineînţeles, omul citea şi altceva în afară de capodopere, citea şi literatura curentă, autohtonă, de ficţiune sau de specialitate. Erau frecvente cazurile când cărţi ale autorilor români din domeniul filosofiei sau din domenii adiacente erau citite în faţa noastră cu „maximă exigenţă". Atunci Cezărică desfăcea cartea filă cu filă, citea fiecare filă cu voce tare, ne întreba dacă nouă ne spune ceva, rupea şi arunca la coş filele care nu spuneau nimic, păstra separat filele pe care găseam vreo idee notabilă, pe care o memora. Atunci volume de câte 300-400 de pagini erau reduse la maximum 10 – 20 de pagini, care meritau păstrate şi memorate. Era unul pe la Sociologie, care se numea Ciocodeică, un nume atât de neaoş-sudist, care era şi activist ASC, şi care ne mustra de fiecare dată când ne vedea „citind" în acest fel: „bă, de ce rupeţi cărţile? De ce nu scrieţi voi altele mai bune?"

Vagabondul nostru îşi ținea lecțiile, de fapt discuțiile libere cu noi, în câte o încăpere din cămin, sală de lectură sau uscător, evident fără plată, atâta doar că îl găzduiam pe blat. Se mulțumea cu puțin, ceva cafea, țigări şi mâncarea pe care i-o aduceam de la cantină. Dacă mai era o vodcă rusească sau un cabernet bulgăresc, atunci când eu mai reuşeam să vând câte o carte, era cu atât mai bine. Nu cerea niciodată bani, cu excepția unor cazuri în care avea nevoie de bilet de tramvai sau troleibus, era vorba de mărunțiş – un leu, cel mult doi lei. Nu stătea mult, două-trei zile, până când discuțiile lâncezeau şi noi ne apucam de lectură, atunci el dispărea misterios nu se ştie unde, dar revenea cam o săptămână mai târziu. După câte o astfel de pauză, şi el şi noi aveam subiecte proaspete de discuție, idei noi. La cămin a fost adus prima dată de către mine, aşa cum reiese şi din declarația dată de către Călin Vlasie la anchetă (vezi fila nr. 35 din Dosar).

Modul în care decurgeau discuțiile este descris cu o precizie rară şi în acelaşi timp total nerelevantă, aşa cum fac de regulă idioții când le ceri să povestească ce au văzut la cinematograf, în nota din Dosar de la pag. 3 (vezi Anexa). „Faptul că el [Cezărică] conduce discuțiile rezultă din observațiile sursei care a observat (sic!) prin geamul uşii că el acordă cuvântul participanților, el este cel care vorbeşte cel mai mult, probabil că tot el programează întrunirile. Odată a fost observat că citea celor de față dintr-o carte, într-un ritm alert, ceilalți ascultând foarte concentrați şi preocupați. Ultima întrunire a avut loc pe data de 23.03.1976 şi a durat aproximativ între orele 21-23. Unele durează însă

până dimineața”. Trebuie să mai spun că la discuții nu participam numai noi, cei patru urmăriți – Horj, Iuga, Teişanu şi Vlasie – ci şi alți studenți de la Filosofie care locuiau în cămin, după cum sunt menționați în „Nota” de sinteză dactilografiată de „organ” şi anume: Mitrache Alexandru, Enăşel Horia, Necşuliu Dorin, Munteanu Vasile, Mircea Oliv, Sterea Ion, Dumitraşcu Ion, Alfiri Ion sau Kelemen Andrei, toți studenți la diferite secții ale Facultății de Filosofie, dar care nu sunt consemnați că ar fi făcut „comentarii ostile” (vezi fila nr. 5).

Discuțiile, care priveau inițial doar literatura şi filosofia, ajungeau inevitabil şi la probleme politice. Aici Cezărică a descoperit pe cont propriu, observând viața cotidiană din România, ideea lui Troțki potrivit căreia nu abnegația în muncă, indiferent de salariu, este ceea ce îl caracterizează pe om. De aceea societatea socialistă a fost condamnată din capul locului la degenerare, indiferent unde s-a urmărit edificarea ei, la fel în Germania (zisă „Democrată”) ca şi în Rusia. Omul de rând a mers voluntar la război, în cursul războiului civil din Rusia, dar după aceea nu a mai mers voluntar cu acelaşi entuziasm şi la muncă în întreprinderile socialiste. Oamenii i-au urmat pe Lenin şi pe Troțki, care îi trimeteau la război şi la moarte, dar nu l-au urmat pe Stahanov, care îi îndemna doar să muncească mai mult, pentru depăşirea planului. O enigmă a sufletului omenesc. Oamenii au renunțat la libertate, precum în celebrul poem „Marele Inchizitor” din *Frații Karamazov* al lui Dostoievski. În acest caz, nu există altă alternativă decât anarhia. Stalin a sesizat imediat faptul şi a recurs la teroare. Impunerea unui

regim de teroare nu s-a bazat doar accidental pe firea brutală sau criminală a dictatorului Stalin, ci a părut a fi mai curând o necesitate istorică.

Părerile politice ale lui Cezărică, aşa cum sunt ele consemnate în notele informative din dosarul de urmărire, sunt destul de aproximative, mai mult sau mai puțin îndepărtate de adevărul lor inițial. În primul rând, avem prezentată, într-un context anume şi într-un fel anume, o idee emisă de către persoana în cauză, de către „formator”. Apoi avem relatarea in-formatorului, mai mult sau mai puțin fidelă, adică ideea reflectată în capul informatorului. În fine, abia în al treilea rând avem Nota redactată de către ofițerul de Securitate în limba de lemn proprie instituției, limbă care ucide spiritul, în baza conversației cu informatorul.

Astfel, în Nota de la fila nr. 5 a Dosarului, aflăm că Cezărică obişnuia să spună că oamenii muncesc fără elan, întrucât nu sunt de acord cu sistemul politic de la noi. Din acelaşi motiv el, Cezărică, nu s-a prezentat la liceul la care a fost repartizat ca profesor, pentru că el nu concepea să muncească într-o societate în care munca nu e muncă. Pe de altă parte, nu vede nici posibilitatea unei schimbări sociale în viitorul apropiat, pentru că nu te poți baza pe oamenii educați în socialism, ca să porneşti o acțiune; oamenii înjură regimul, dar după aceea merg să-şi încaseze salariul. Dacă lucrurile merg prost, nu sunt de vină „organele de decizie”, ci masele care nu acționează.

Ideile sale pot fi degajate mai clar din Declarația scrisă chiar de mâna lui, pe care a dat-o după prima arestare, din luna mai 1977 (vezi fila 11). Potrivit legii

care reglementează activitatea CNSAS, mie nu mi s-au dat în copie toate filele din Dosar, ci numai acelea în care se află menționat numele meu. Aşa se face că din note informative foarte interesante, de câte 3 – 4 pagini, la mine a ajuns câte o pagină sau două sau deloc. Aşa stau lucrurile şi cu această Declarație a lui Cezărică, scrisă de el însuşi în stare de arest: în posesiunea mea au ajuns doar două pagini.

În Declarație arată că în perioada 1976-1977, cu prilejul unor vizite pe care el le făcea unor studenți cazați la Căminul „6 Martie", a discutat cu mai mulți, printre care: Iuga Nicolae, Horj Viorel, Vlasie Călin, Alfiri Ion, Teişanu Vladimir, Necşuliu Dorin şi alții. „În aceste discuții am abordat probleme legate în principal de literatură, filosofie, muzică şi pictură. Orice problemă era canalizată de subsemnatul pe teren politic... [în sensul că] am căutat întotdeauna să rezolv problemele în care eram solicitat, pornind de la responsabilitatea *absolută* [subliniat în original] a individului sau a grupului care era de față pentru tot ceea ce e bun, respectiv rău în jurul nostru. Printre altele, m-am angrenat în unele discuții privind nivelul de trai, situația economică de la noi din țară, organizarea pieței, unele teze ale marxism-leninismului privind democrația..."

„În problema Paul Goma, am discutat despre el cu studenții Iuga Nicolae şi Cornel Novak, anul III respectiv anul IV Filosofie, cazați la Căminul „6 Martie", în cursul lunii aprilie [1977]. Întrebat de Iuga ce părere am despre acțiunea lui Goma, am spus că este o copilărie şi un non-sens, ca şi în cazul Soljenițân

pentru că, dacă este adevărat că reclamă lipsa drepturilor de a scrie, eu consider că aceste drepturi nu au lipsit niciodată în istorie şi prin urmare nici acuma”. De fapt, ideea lui Cezărică era că nu trebuie să te plângi că nu există drepturi, atâta vreme cât nu te lupți pentru ele, cât nu faci nimic pentru a le câştiga; că întotdeauna în istorie au existat drepturi exact în măsura în care au fost obținute prin luptă. Într-adevăr, el insista pe responsabilitatea absolută a individului pentru tot ce e bun sau rău în jurul nostru. Ideea străbate mileniile, de la Socrate la Kant. Lui Socrate, când era în închisoare şi îşi aştepta pedeapsa cu moartea, nişte prieteni i-au propus să-l ajute să evadeze. El a răspuns că nu trebuie vătămate legile, „atât cât depinde de voința noastră”. Iar Kant spunea că important este ca voința să fie „necondiționat bună, indiferent dacă este suficientă pentru efect sau nu”.

Colonelul de Securitate Constantin Cegăneanu, care superviza toată afacerea a recomandat, în ceea ce îl privea pe Cezărică, să fie „Exploatat la buletin” (fila nr. 8), adică deoarece omul nostru nu avea buletin de Bucureşti, să fie dus obligatoriu în localitatea de domiciliu şi să i se „ofere” acolo loc de muncă. În realitate, era vorba de domiciliu forțat sau „obligatoriu”, pedeapsă care însă nu mai figura în Codul penal din România. Această pedeapsă a existat în Codul penal român prin anii ’50, dar a fost scoasă de acolo pe la sfârşitul anilor ’60. Într-adevăr, după prima arestare, Cezărică a fost eliberat, dar dus cu trenul, cu cătuşe la mâini şi escortat de un milițian, până acasă la Bârlad, iar buletinul lui a fost reținut la Miliție în Bucureşti. La

Bârlad, unde locuia împreună cu părinții, pe str. Al. I. Cuza la nr. 20, poarta casei a fost păzită de Miliție 24 de ore din 24 timp de vreo lună. Când vigilența paznicilor a mai slăbit, Cezărică a reuşit să fugă la gară, s-a suit în tren şi a ajuns din nou în Bucureşti, unde s-a descurcat şi fără buletin. A fost dibuit de către Securitate şi re-arestat abia un an mai târziu.

Cât ne priveşte pe noi, studenții cu probleme, pe mai multe file din Dosar există rezoluția care dispune: „Avertizarea în prezența factorilor educaționali" (vezi de ex. Nota de la fila 17). Era menționat şi faptul că acțiunea era aprobată de către tov. Gârbea Augustin, prim secretar al Centrului Universitar Bucureşti. „Avertizarea" era o procedură simplă şi ni s-a aplicat, din câte îmi amintesc, de două ori. Eram chemați în biroul rectorului. Rectorul (era un matematician, se numea Dumitru Ciucu) stătea în picioare, iar securistul care răspundea de Universitate, maior Marian Ureche, stătea pe scaunul rectorului, fiind vizibile şi în acest fel raporturile ierarhice reale. Rectorul ne sfătuia cu duhul blândeții să ne băgăm mințile în cap, să ne gândim la viitorul nostru, la o carieră, că altfel el va fi nevoit să ne exmatriculeze etc. Iar securistul ne înjura şi ne amenința cu puşcăria. Pe urmă eram lăsați în pace aproximativ o jumătate de an, timp în care eram urmăriți îndeaproape, să se vadă rezultatele „avertizării".

5. Noi, paraziții societății

Lucrurile au luat o întorsătură urâtă pe când eram în anul IV de facultate, adică în toamna anului 1977 şi prima parte a anului 1978. Originea acestor gesturi se afla tot într-o acțiune a lui Paul Goma de prin 1956. Despre ce era vorba?

În toamna anului 1956 a avut loc binecunoscuta mişcare antisovietică şi anticomunistă din Ungaria vecină. La începutul lunii noiembrie 1956, trupele sovietice au invadat Ungaria şi au măcelărit mii de budapestani. În România... nimic! Pe atunci Paul Goma avea 21 de ani şi era student în anul II la Litere în Bucureşti. A încercat să inițieze în mediul studențesc o mişcare de solidaritate cu „revoluția" din Ungaria şi de condamnare a crimelor sovietice comise în Ungaria. Nu a reuşit însă să adune pe nimeni în jurul lui. Pe filiera UTM (Uniunea Tineretului Muncitor, precursoarea UTC) studenților noştri li s-a transmis să stea liniştiți la locurile lor. Paul Goma era exasperat că nu poate să facă nimic. (Eu cunosc toate aceste detalii din scrisorile pe care Goma le-a trimis unor colegi în care avea încredere, scrisori pe care am reuşit, în parte, să le citesc

în original în manuscris). Atunci Paul Goma a comis un gest menit să şocheze şi să atragă atenția asupra a ceea ce se întâmplă: s-a dus la sediul UTM de la Universitate şi şi-a predat carnetul de UTM-ist! Cu alte cuvinte, Paul Goma a anunțat că îşi dă „demisia” din UTM, deoarece UTM-ul român nu a luat atitudine împotriva reprimării sângeroase a tineretului din Ungaria. Numai că... din UTM, la fel ca din UTC şi PCR, nu exista ieşire prin demisie, ci numai prin excludere, urmată de regulă de puşcărie.

La foarte scurtă vreme, la doar câteva zile, Goma a fost „judecat” mai întâi de către Rectoratul Universității din Bucureşti, a fost exmatriculat, apoi judecat de către „Justiția” română. A fost găsit vinovat de „tentativă de organizare a unor manifestații ostile” şi a primit ceva ani de puşcărie, urmați de „domiciliu obligatoriu” în Bărăgan. Douăzeci de ani mai târziu, în 1977, când a inițiat Mişcarea pentru respectarea Drepturilor omului în România, Goma a fost din nou arestat şi, după o detenție la Securitate de câteva luni, a fost expulzat din țară, fără să mai revină vreodată în România. Însă ideile lui nu au putut fi expulzate odată cu el.

Ideea auto-excluderii din UTC a prins din nou, în anul 1977, după expulzarea lui Goma din țară, furnizată fiind de către acelaşi Cezărică.

În toamna anului 1977 şi primăvara lui 1978, la Facultatea de Filosofie a Universității din Bucureşti s-au întâmplat nişte evenimente stranii, desprinse parcă din proza lui Mihail Bulgakov. În primul rând, când am revenit la cursuri după vacanța de vară, în octombrie

1977, am aflat că Facultatea noastră se desfiinţează. Mai precis, Facultatea de Filosofie (cu secţiile Filosofie, Sociologie, Pedagogie şi Psihologie) se desfiinţa, fără să mai aibă statutul de Facultate de sine stătătoare, şi devenea o Secţie a Facultăţii de Istorie, numită Secţia Filosofie-Istorie, destinată să pregătească exclusiv cadre didactice pentru învăţământul preuniversitar. Toţi studenţii existenţi au fost trecuţi automat la noua Secţie Filosofie-Istorie. Specializările tradiţionale: Sociologie, Psihologie şi Pedagogie dispăreau pur şi simplu. De asemenea, dispăreau şi... foarte multe norme didactice, deci şi cadre didactice. Profesorii noştri erau profund nemulţumiţi, dar totodată şi suficient de laşi ca să nu iniţieze ei înşişi o mişcare de protest. Părea clar că acei profesori care vor îndrăzni să zică ceva oficial, vor fi primii care vor fi daţi în reducere de activitate. În schimb, ei au simpatizat şi au încurajat discret protestul nostru, al studenţilor, concretizat într-o grevă de vreo două săptămâni, despre care bineînţeles că nu s-a aflat nimic în România. Singura revendicare, care a fost soluţionată în favoarea studenţilor, după grevă, a fost aceea ca pe diplomele de licenţă să le fie inscripţionate specializările pe care le-au făcut în anii I – III, deci să nu se scrie că au absolvit Filosofie-Istorie, ci că au absolvit Sociologie, Psihologie sau Pedagogie. Era vorba, în fond, de atestarea specializării pentru viitor. Această inscripţionare s-a respectat, dar numai la promoţia 1978. În schimb, protestele unor studenţi au fost reluate puţin mai târziu, într-o cu totul altă formă. Au urmat, la sugestia lui Cezărică, auto-excluderi din UTC.

Auto-excluderea din UTC, respectiv ASC a fost inițial o treabă extrem de simplă. Studenții din 1977 nu mai aveau aceeaşi problemă ca şi Paul Goma în 1956 şi, bineînțeles, nici riscurile nu păreau la fel. Dar Cezărică a găsit un mod ingenios de a motiva gestul. Studentul în cauză mergea la sediul ASC pe Universitate, care se găsea cu un etaj mai jos de Facultatea de Filosofie. Acolo erau, în afară de asistentul Iorgovan de la Drept, pe care deja îl cunoşteam de când cu Festivalul de Poezie de la Iaşi, mai mulți şefi şi persoane în civil, despre care nu ştia nimeni cu ce se ocupă. Studentul-candidat la auto-excludere avea asupra sa două „documente", carnetul de membru UTC şi Statutul UTC. Dădea politicos bună ziua şi apoi, cu o naivitate bine simulată, spunea că are o nedumerire. Scotea din buzunar Statutul UTC şi citea prima frază. Îmi amintesc perfect, în această frază se spunea că „UTC este o organizație revoluționară de tineret...", bla, bla, bla. Studentul zicea că el, personal, nu a făcut nimic „revoluționar" la viața lui şi de aceea înțelege să demisioneze din UTC, să nu mai rămână în această organizație pe post de impostor. Scotea carnetul de membru UTC, îl punea binişor pe masă şi, cu puțin noroc, putea să iasă repede pe uşă afară, în scurtul moment de stupoare care urma.

Nu s-au autoexclus mai mulți deodată, ci dimpotrivă, cât mai rar, apărea câte un candidat la auto-excludere abia la câte două-trei săptămâni, chiar o lună. Partidul şi ASC-ul pe Universitate erau în fierbere, iar atmosfera asta trebuia întreținută, prelungită, exploatată şi intensificată, cuțitul trebuia răsucit în rană

cât mai mult. Astfel, auto-excluderile s-au derulat pe mai multe luni, între noiembrie 1977 – aprilie 1978. Nu mai ține minte exact cine a fost primul student care s-a autoexclus din UTC, mi se pare că a fost Dorin Necşuliu de la Sociologie. A urmat Teişanu, apoi Negrescu, Kelemen, mai la urmă Horj Viorel – şi am impresia că au mai fost şi alții, al căror nume îmi scapă acuma. Eu nu m-am auto-exclus din UTC şi nici nu am avut de gând să o fac, aveam altă părere, eram convins că acest lucru nu rezolvă practic nimic şi că există şi alte acțiuni, mai subtile, pe care le poți face dacă vrei să lupți împotriva sistemului. De exemplu modelul soldatului Svejk, pe care l-au adoptat cehii după invazia sovietică din 1968, mi se părea chiar o soluție rezonabilă.

Partidul şi Securitatea din Universitate au considerat că trebuie să intervină ferm şi eficient. Aceştia, de la Partid şi Securitate, credeau că auto-excluderile din UTC au loc din cauza desființării Facultății de Filosofie şi transformarea ei într-o Secție a Facultății de Istorie, de aceea îi bănuiau de complicitate cu noi şi pe unii dascăli. A apărut în Facultate unul de la Partid care se numea Ienciu, un individ mai în vârstă, uscat şi cu mustață, sinistru, cu accent basarabean ca un acuzator de prin anii '50. Acesta a început să vorbească brutal cu profesorii şi să-i amenințe (am aflat acest lucru mult mai târziu de la profesorul Mircea Flonta). Când profesorii au negat orice implicare, tov. Ienciu le-a cerut să dovedească acest lucru prin intensificarea activității de prevenire a acestor „evenimente” (aşa se numeau atunci auto-excluderile din UTC, printr-un eufemism

activistico-milițienesc). Profesorii trebuiau să vorbească cu studenții, să facă presiuni asupra lor ca să nu se mai auto-excludă. Profesorii urmau să fie evaluați după cum vor reuşi să stăvilească sau nu valul de „evenimente”, vor rămâne sau vor fi dați afară de la catedră, în funcție de capacitatea lor de a pune capăt auto-excluderii studenților din UTC.

Şi într-adevăr, profesorii au făcut demersuri în acest sens. Mai întâi, presupun cu ajutorul „organelor”, s-a făcut o listă cu studenții care puteau fi bănuiți că ar fi în stare să se auto-excludă, ceea ce a dus la un climat greu suportabil de suspiciune. Apoi, câte un profesor, uneori mai mulți, au stat de vorbă cu fiecare dintre noi în particular, de la om la om. De mine, de exemplu, s-au ocupat asist. dr. Dan Potolea şi lect. dr. Petre Bieltz, celebrul profesor de Logică, cu care ulterior am devenit prieten. Scopul final al discuțiilor era să ni se smulgă o promisiune, cum că nu o vom face, că nu este vorba doar de o problemă a noastră, că este în joc însuşi viitorul Facultății. Studenții care nu păreau convingători în promisiuni, erau chemați pentru prelucrare şi la Biroul Organizației de Bază. La şedința BOB la care am fost convocat pentru „discuții individuale”, eu am fost atacat la modul vehement şi idiot de către un lector de la Doctrine Politice, Mihail Pişcoci, şi de către o colegă de promoție, care era acolo ca reprezentantă a studenților, Mihaela Bârsan, ulterior căsătorită Miroiu, actualmente profesoară la SNSPA. Mihaela, colega mea, zicea că e adevărat că nu este aşa cum a zis Leibnitz, că am trăi în cea mai bună lume cu putință (deci, ar fi cumva de înțeles să avem şi motive de nemulțumire), dar că noi,

comuniştii, ne străduim să facem o lume mai bună. În schimb, Pişcoci striga la mine că „duc o existență formală în sânul partidului”. Atunci am băgat mâna în buzunarul interior al sacoului, cu un gest studiat şi am ezitat câteva secunde apăsătoare, apoi mi-am scos batista din buzunar şi m-am şters pe frunte. Lumea a răsuflat uşurată, nu s-a mai produs încă un „eveniment”, iar profesorul Alexandru Boboc ne-a anunțat repede că şedința s-a terminat. Şi, cu toate acestea, auto-excluderile au continuat, într-un fel de euforie înrudită cu inconştiența.

La ASC în schimb se petreceau scene de un comic grosolan, indicibil. Dacă deschideai uşa şi spuneai că eşti de la Filosofie, activiştii intrau în panică. Te înconjurau şi te conduceau imediat afară şi abia după aceea te întrebau ce pofteşti, ca să nu se mai înregistreze ei cu un „eveniment”. Au fost cazuri în care cel care voia să se auto-excludă (a fost vorba, mi se pare, în cazul lui Horj Viorel) a intrat în sediu şi a scos din buzunar statutul UTC şi carnetul, dar nu a mai apucat să spună poezia cu „organizația revoluționară”, că i s-au îndesat documentele înapoi în buzunar şi a fost împins pe uşă afară. Sau, dacă erai unul dintre cei bănuiți că ai urma la rând la auto-excludere şi te plimbai puțin prin fața uşii de la sediul ASC (aşa cum am făcut-o eu în câteva rânduri), oamenii din sediu se încuiau pe dinăuntru cu cheia ş.a.m.d.

Aici nu pot spune mai mult despre „evenimente”, adică despre auto-excluderi, pentru că acestea nu au fost consemnate ca atare în Dosarul de urmărire. Explicația este că D.U.I. „Horia” a fost închis

pe data de 4 oct. 1977 (vezi fila nr. 45), iar „evenimentele” au survenit la o lună – două după aceea. Nu ştiu dacă s-a deschis alt D.U.I. şi cum au fost consemnate auto-excluderile de către „organele abilitate”. Important este însă modul în care au fost reprimați de către Securitate actorii „evenimentelor”. Simplu, atitudinea oamenilor față de UTC a fost sancționată ca infracțiune de drept comun, mergând pe Legea care combătea parazitismul social.

Pe 5 noiembrie 1976 a fost dată de către Marea Adunare Națională a lui Ceauşescu Legea nr. 25/1976 privind încadrarea într-o muncă utilă a persoanelor apte de muncă, o lege prin care dreptul la muncă devine de fapt o obligație sancționabilă penal. În rezumat, această lege prevedea că orice persoană care a împlinit 16 ani, nu urmează o formă de învățământ şi este aptă de muncă, are obligația de a se înscrie la Direcția de muncă, pentru a solicita un loc de muncă. Prezentarea la locul de muncă repartizat devenea obligatorie (art. 7 din Legea nr. 25/1976). În cazul în care persoana refuză, ea va putea fi obligată printr-o Hotărâre judecătorească să presteze muncă timp de un an pe un „şantier de interes național”, iar Judecătoria va soluționa cauza în termen de maximum 10 zile, adică în procedură de urgență. În caz de sustragere de la executarea Hotărârii judecătoreşti, persoana va fi plasată într-un „Centru de reeducare” (art. 9). Imediat după apariția acestei Legi, toată presa controlată de partid a început o amplă campanie de combatere a ceea ce s-a numit atunci „parazitismul social”.

Personal, cred că această lege avea o țintă specială şi un scop ascuns. Ceauşescu a reluat lucrările la Canalul Dunăre – Marea Neagră, unde avea nevoie de multă forță de muncă, dar nu voia să folosească deținuți, treaba asta ar fi evocat în mentalul comun perioada odioasă din anii '50. Aşa că a dat mai întâi Legea care sancționa parazitismul social, după care a dat o amnistie de mari proporții în rândul puşcăriaşilor de drept comun. Atunci, sub pretextul evident demagogic al „umanismului socialist", au fost eliberați peste două treimi din numărul total al deținuților din România, undeva între 35.000 – 40. 000 de puşcăriaşi. Au mai rămas „înăuntru" doar cei condamnați pentru omor, tâlhărie, viol şi delapidare de la 50.000 lei în sus. Atunci, în primăvara anului 1977, au fost desființate pur şi simplu, din lipsă de clienți pentru cazare, mai multe penitenciare, printre care şi celebra fostă închisoare politică din Sighet, care a devenit depozit de mărfuri pentru ICRA. Amnistiații au fost lăsați să zburde în libertate timp de vreo lună, un fel de „concediu", timp în care infracționalitatea măruntă a crescut exponențial, după care au început să fie strânşi de către Miliție, bob cu bob, în calitate de paraziți sociali şi „repartizați în muncă" la Canal.

Studenții de la Filosofie care s-au auto-exclus din UTC au fost tratați la fel, ba chiar mai rău, decât foştii puşcăriaşi amnistiați. În primăvara anului 1978, studenții care, cu toate presiunile exercitate asupra lor, nu şi-au luat înapoi carnetul de membru UTC, au fost exmatriculați din Facultate, după care, cam după două săptămâni, au fost căutați spre a fi arestați ca „paraziți

sociali”, întrucât nu urmau o formă de şcolarizare şi nici nu aveau loc de muncă. Nici nu li se mai oferea loc de muncă la Canal, ci erau arestaţi, judecaţi cu uşile închise în procedură de urgenţă, fiind cadorisiţi pentru început cu câte şase luni de închisoare cu executare în penitenciar, deoarece „centrele de reeducare” prevăzute de lege nu erau încă amenajate şi nici nu au mai fost înfiinţate niciodată. Într-un fel, studenţii auto-excluşi din UTC au ocupat în puşcărie unele locuri rămase libere prin amnistierea adevăraţilor infractori.

În primul rând, a fost găsit şi rearestat Cezărică. Apoi, din câte îmi amintesc, a fost arestat Dorin Necşuliu, auto-exclus din UTC şi exmatriculat din Facultate. Necşuliu avea deja un loc de muncă, era paznic de noapte pe la ceva întreprindere, dar a fost dat afară din serviciu, desigur la intervenţia Securităţii, pentru a putea fi arestat. Motivul invocat a fost că postul era prevăzut ca fiind dotat cu armă de foc, i s-a cerut încă o dată cazierul, iar lui Necşuliu nu i s-a mai eliberat cazier judiciar, practic fără nici o explicaţie. Teişanu avea şi el loc de muncă, tot ca paznic de noapte, şi el a fost dat afară în acelaşi fel ca şi Necşuliu, dar nu a mai putut fi găsit de Securitate pentru a fi arestat, de parcă ar fi intrat în pământ. Meluş Negrescu, un viitor important compozitor, şi el auto-exclus din UTC, şi-a găsit repede loc de muncă pe un şantier, ca salahor şi momentan a fost lăsat în pace dar, din câte ştiu eu, a fost şi el arestat ceva mai târziu. Starea de spirit începea să semene tot mai mult cu „revoluţia culturală” din China anilor ’60, când cei mai mari intelectuali şi artişti ai ţării au fost trimişi să lucreze în agricultură. Andrei Kelemen a fost

internat, pe bune, într-un spital de psihiatrie. În fine, Horj Viorel a reuşit să se angajeze repede, dar nu oriunde. Pe atunci, în mod legal nu putea fi nimeni angajat în Bucureşti, dacă nu avea domiciliul stabil în Bucureşti, adică dacă nu avea buletin de Bucureşti. Se făceau inclusiv căsătorii formale, pentru a obține buletin de Bucureşti. Exista totuşi o firmă care te angaja fără să te întrebe de buletin, aceasta era Întreprinderea de Salubritate Bucureşti. De unde se vede încă o dată că viața bate imaginația, un fost student la Filosofie în anul IV s-a angajat la Salubritate, nu putem spune pe post de „gunoier" pentru că pe legitimația lui scria „însoțitor transport", asta mai-nainte ca Marin Preda să fi publicat celebra lui carte *Cel mai iubit dintre pământeni*.

6. Urmăriții şi urmăritorii, vieți paralele

Cezar Mititelu (n. 1945), liderul şi mentorul grupului. A fost arestat prima dată în aprilie 1977, din camera 443 a căminului „6 Martie", unde stătea la taclale cu mine, şi deținut o vreme pentru anchetă, apoi a fost trimis cu domiciliul forțat la Bârlad. A părăsit domiciliul impus şi a revenit în Bucureşti, făcând acelaşi lucru ca şi mai-nainte, adică punând întrebări ca Socrate. La prima arestare nu a fost ținut mult în detenție, pentru că s-a luat decizia pedepsei cu domiciliu forțat, iar la a doua arestare, în mai 1978, când a fost internat abuziv la Psihiatrie – Spitalul penitenciar Jilava, a fost de asemenea eliberat după vreo lună, pentru că povestea lui a fost publicată pe larg într-un ziar francez care apărea la Paris („Libération", culmea, un ziar de stânga, oarecum pro-comunist). Textul, semnat de Alexandru

Monciu-Sudinski, citit şi la Radio „Europa Liberă”, era intitulat „Un Diogène arreté” („Un Diogene arestat”), ceea ce îl definea cu exactitate. Apoi a fost re-arestat şi condamnat ca „parazit social” în toamna anului 1978, a executat pedeapsa – tot degeaba, nu s-a „cuminţit”, nu a părăsit Bucureştiul, nu s-a angajat nicăieri şi nici nu a tăcut, ci şi-a continuat eroica şi ingrata misiune de pedagogie socială. Până la urmă, „organele” l-au lăsat în pace. A fost profesor fără catedră şi fără plată, fără a fi angajat nicăieri şi fără carte de muncă, a preferat să trăiască precum un vagabond, dar un vagabond de geniu, un spirit cu adevărat liber. Când s-a simţit îmbătrânit şi slăbit, a ales să se sinucidă, precum mulţi filosofi ai antichităţii, adică să moară tot ca om liber, confirmând în felul lui spusa celebră a lui Nietzsche, că numai cine a trăit liber poate să moară liber.

Dorin Necşuliu (n. 1954), auto-exclus din UTC, a fost exmatriculat de la Sociologie, apoi arestat în calitate de parazit social. Cred că a mai făcut obiectul unui Dosar aparte de urmărire informativă. A făcut puşcărie. Era căsătorit. A fost o mare dramă a familiei, o lovitură dureroasă pentru părinţi (l-am cunoscut pe tatăl său), care visau să-l vadă un om realizat, un important specialist în domeniu. După ieşirea din puşcărie, nu au fost numai discuţiile imposibile cu părinţii, ci a început să nu se mai înţeleagă nici cu soţia. Au divorţat. L-am cunoscut relativ bine, am fost colegi inclusiv de Armată. A încercat (presupun eu) sentimentul că toate drumurile îi sunt închise. S-a sinucis, prin 1979 sau 1980.

Viorel Horj (n. 1954), auto-exclus din UTC, premiatul de la Festivalul Național de Poezie Studențească, Iaşi 1975, a fost cel care s-a angajat la Salubritate în Bucureşti ca să scape de puşcărie, un destin asemănător cu al personajului principal din *Cel mai iubit dintre pământeni* al lui Marin Preda. A fost chemat la Facultate (mai avea doar două examene restante şi putea să-şi dea licența), pentru a fi lămurit să accepte repartizarea pe un post de profesor în provincie. Scopul Securității era de altfel ca grupul să fie împrăştiat în toată țara. S-a făcut apel la orgoliul lui – cum să rămână „gunoier” după ce a terminat Facultatea de Filosofie? El a răspuns sec şi demn că nu a făcut mai mult pentru societate, deci nu merită mai mult. A rămas în Bucureşti. L-am întâlnit acolo prin 1979, mergea la Jilava la vorbitor să-i ducă un pachet cu alimente şi țigări lui Cezărică. Nu a mai scris şi nu a publicat nimic. Cu timpul i s-a permis să se angajeze funcționar la o instituție de stat. Mai târziu, undeva pe la jumătatea anilor ’90 a revenit acasă în Maramureş. S-a căsătorit şi s-a stabilit la Borşa. Lucrează ca profesor de Socioumane la Liceul din Borşa. Am reuşit să iau legătura cu el, i-am spus de povestea cu Dosarul, că l-am găsit şi l-am citit, că scriu ceva şi l-am rugat şi pe el să scrie ceva. Apoi am aflat că, între timp, a avut ceva serioase probleme de sănătate şi nu a mai scris.

Vladimir Teişanu (n. 1954), auto-exclus din UTC, fost student la Sociologie. În primăvara lui 1978 a dispărut din Bucureşti şi nu ştia nimeni nimic despre el, nici măcar Securitatea (din câte am dedus eu mult mai

târziu din lectura Dosarului). De fapt omul, originar din județul Neamț, s-a aranjat de o internare într-un sanatoriu undeva în zonă. A stat internat un timp lung, vreo trei luni, încât nu se mai putea pune problema arestării, ci doar eventual a pensionării pe motive medicale. Apoi a dat admitere la Științe Economice la Iași și a intrat. Securitatea l-a descoperit acolo (am aflat din Dosar), după afișarea listei candidaților admiși. A fost lăsat să facă facultatea, dar i-au deschis un nou dosar de urmărire informativă și i-au plantat în preajmă o sursă numită „Cristina". L-am întâlnit întâmplător în gara din Cluj, prin 1985. Mi-a spus între altele că este economist, că s-a căsătorit și s-a stabilit în Bacău. În 2011 i-am găsit cu multă greutate un număr de telefon. Am reușit să vorbesc cu el, i-am relatat despre Dosar și că l-am văzut. A reacționat cu dezgust (așa mi s-a părut) și mi-a zis că nu-l mai interesează astfel de lucruri, care s-au întâmplat demult de tot. Am insistat, i-am spus că vreau să scriu despre evenimentele de atunci și i-am propus să-i trimit o copie a Dosarului, să scrie și el ceva din punctul lui de vedere, că eu aș vrea să public punctele de vedere ale tuturor „colegilor de dosar", că am vorbit și cu Vlasie etc. A acceptat până la urmă, parcă fără convingere, și mi-a dat o adresă de e-mail. I-am trimis Dosarul scanat, dar nu am mai primit de la el nici un fel de răspuns.

Călin Vlasie (n. 1953) a făcut parte din grupul urmărit, dar a fost scos din cauză ceva mai repede decât ceilalți. Omul s-a căsătorit prin anul II de Facultate și nu a mai stat la același cămin cu noi, studenții căsătoriți primeau, evident singuri, o cameră într-un cămin mai

confortabil. Ne vedeam tot mai rar, aproape exclusiv pe la cursuri. Apoi a mai fost ocupat şi cu altceva, i s-a născut un copil etc. Securitatea i-a cerut o Declarație din care să reiasă că se desolidarizează de Cezărică şi de noi, colegii lui de urmărire. Călin Vlasie a dat Declarația olografă, semnată şi datată 12 aprilie 1976 (vezi fila 35) şi, spre cinstea lui, nu a scris nimic de rău despre noi ceilalți. Înainte de 1989 a fost profesor la o şcoală din Piteşti, a trăit relativ retras, scriind poezii şi eseuri. După '89 însă a pus bazele unei edituri celebre, Editura Paralela 45, s-a dovedit a fi un foarte bun manager, a acumulat capital, a achiziționat utilaje de tipografie etc., fiind totodată o prezență culturală deosebit de vizibilă şi remarcabilă, o personalitate literară de vârf a generației noastre. L-am contactat telefonic, i-am spus că am văzut Dosarul „nostru" de urmărire de către Securitate şi i-am propus să i-l trimit şi lui, să scrie şi el ceva pe tema asta. A avut o reacție de respingere a propunerii, foarte asemănătoare cu a lui Teişanu, fără să fi comunicat cu acesta din urmă, ceea ce mi-a dat de gândit: oare nu cumva demersul meu este unul greşit? M-a certat că mă ocup de mizerii, care țin strict de domeniul trecutului. Nu şi-a manifestat curiozitatea să vadă dosarul. Am insistat, povestindu-i ceva amănunte picante din Dosar. Până la urmă părea că s-a răzgândit. Mi-a cerut să-i trimit totuşi Dosarul şi mi-a promis ca va scrie şi el ceva. Timp de un an de zile, cât a trecut de atunci până în prezent, nu am primit nici un fel de răspuns.

Nicolae Iuga (în fine, subsemnatul). Unii ar putea spune că eu nu am avut nimic de suferit în urma

faptului că am fost urmărit de către Securitate, dar nu sunt de aceeaşi părere. La absolvirea Facultății am ajuns la Buzău prin Repartiție guvernamentală, de unde am schimbat Repartiția pentru Sighet. Am lucrat în învățământul preuniversitar dar, în mod normal, la pregătirea mea, la lecturile asimilate, la capacitatea mea de gândire şi la practica mea pedagogică, ar fi trebuit să intru în învățământul superior atunci, la momentul oportun, adică imediat după terminarea Facultății. Dar, în condițiile date, eu am putut să-mi încep cariera didactică universitară abia mult mai târziu, prin anii ’90, o întârziere care nu a mai putut fi recuperată niciodată. În mod normal, într-o societate normală, fără Securitate, prin anii ’80 eu trebuia să fiu asistent universitar, eventual să mai fac încă o licență şi să fac un doctorat – toate la vremea lor. Dar, grație Securității, eu mi-am petrecut aceşti ani în mod steril, izolat într-un fund de provincie, uzat de probleme mărunte sau false probleme. De aceea, acuma eu acuz Securitatea şi pe oamenii ei pentru frângerea, deturnarea şi denaturarea multor destine intelectuale, între care şi al meu. Nu numai eu am fost pus în patul lui Procust ci şi alții, mulți alții, ştiuți ori neştiuți.

În cadrul Dosarului de Urmărire Informativă, se pare că eu m-am bucurat de o atenție mai specială. Am intrat la Facultate în anul 1973, dar am venit la cursuri în 1974, între timp făcusem armata. În grupa în care am ajuns în 1974, eram studentul care a luat cea mai mare medie la admiterea în Facultate. Aşa se face că, încă de la începutul anului întâi, am fost desemnat şef de grupă. Apoi, pe baza originii sociale „sănătoase” (fiu de țăran),

combinată cu statutul meu de şef de grupă, la sfârşitul anului am fost solicitat să mă înscriu în PCR, să devin adică membru de partid. Am încercat să zic ceva în genul unui refuz, dar mi s-a spus clar că nu se poate refuza o aşa cinste, că până la urmă, până în anul IV, toţi studenţii vor trebui să fie membri de partid, pentru că noi suntem o „facultate cu profil ideologic”. În fine, am acceptat. În anul II deja, deşi eram membru de partid, nu mai eram un student model. Am început să lipsesc de la cursurile care nu mi se păreau interesante şi să nu mai pun absenţele colegilor în Jurnalul de grupă. Mi s-a luat Jurnalul şi am fost schimbat din funcţia de şef de grupă dar, după prestaţia de la seminariile la care veneam, mi-am păstrat renumele de student bine pregătit, lucru consemnat şi la Dosarul de Securitate.

Profesorii au aflat că am probleme cu Securitatea, deoarece pentru a urmări un membru de partid, Securitatea trebuia să ceară şi să obţină aprobarea partidului, adică al BOB pe Facultate. Faptul este consemnat negru pe alb în Dosar: „Studentul Iuga Nicolae va fi luat în lucru prin DUI – după obţinerea aprobării organelor de partid – iar ceilalţi studenţi vor fi în atenţia noastră ca legături” (vezi fila 40). Când au început auto-excluderile din UTC, situaţia mea a devenit din nou una specială. Eu eram în acelaşi Cerc format în jurul lui Cezărică cu cei care se auto-excludeau. Mai mult, exista consemnată informaţia că „Iuga l-a cunoscut primul pe Cezărică şi prin el l-au cunoscut şi ceilalţi” (fila 35). Ei bine, se punea în mod real problema: ce va face Iuga? Se va auto-exclude şi el sau nu? Dacă da, atunci lucrurile se complică, pentru că el trebuie să se

auto-excludă nu doar din UTC, ci şi din PCR, ceea ce este un fapt cu o gravitate mult mai mare. Cum trebuie procedat? Dacă se află la „Europa Liberă”? Am simțit cumva că mie mi se acordă o atenție sporită. Şi nu m-am înşelat. Când mi-am văzut Dosarul, am aflat de acolo că, spre deosebire de ceilalți, despre mine Securitatea a cerut în secret caracterizări ale persoanei mele, atât de la colegi cât şi de la cadre didactice. Încercau probabil să-mi prevadă comportamentul şi să-mi caute eventualele puncte slabe, vulnerabile, în baza cărora să fiu ori manipulat ori exmatriculat. Astăzi, având posibilitatea ca, după atâta vreme, să pot privi lucrurile cu detaşare, pot spune că acele caracterizări au fost cu totul obiective şi oneste.

Astfel, sursa „Mircea” relatează că la căminul Panduri (este vorba deci de un coleg de cămin, nu am idee cine o fi fost) ... „studentul Iuga Nicolae este preocupat de studiul filosofiei idealiste a lui Hegel şi Schopenhauer” (vezi fila 21). Avem aici, cred, una dintre cele mai frumoase delațiuni din întreaga istorie a genului, de fapt un adevărat omagiu. Să te pârască cineva că citeşti, ca student la Filosofie, Hegel şi Schopenhauer, iar faptul acesta să fie văzut ca un delict! Apoi altă sursă, „Bădin” (care de asemenea locuia în acelaşi cămin, să fi fost oare Virgil B.?), scrie că: „Iuga Nicolae este un student capabil, cu o foarte bună pregătire de specialitate, bun cunoscător al problemelor filosofice. Poartă numeroase discuții pe teme de literatură, artă, filosofie, ocazii cu care îşi scoate în evidență pregătirea sa” (vezi fila 22). Sau încă sursa „Theodor”, despre acelaşi Iuga Nicolae: „... este echilibrat, suficient de instruit [...], mai

puțin influențabil în ceea ce priveşte comportamentul [...]. Citeşte Biblia şi recurge la exemple, argumente biblice în discuțiile cu colegii. La una din aceste discuții, din iulie 1976, Tabăra 2 Mai – Mangalia [Mihai P., tu eşti?, Werner S., tu eşti?, sau o fi Ion A.? – întrebările mele N.I.], am participat la o discuție în care argumentul citat a revenit frecvent [...]. Am observat cu ocazia mai multor discuții anterioare că multe din problemele de ordin filosofic sunt interpretate din punctul de vedere biblic" (fila 22). Da, într-adevăr, la început Hegel şi Schopenhauer, acuma şi Biblia – iată lecturile care păreau atunci neobişnuite, şocante chiar, iată cărțile care păreau atunci a avea o influență nefastă asupra unui student de la Filosofie, iată fapte suficient de grave, încât trebuiau denunțate de către alți studenți la aceeaşi Facultate şi consemnate într-un Dosar de Securitate!

Cu toate acestea, şi eu am fost la un moment dat aproape, foarte aproape de punctul de a fi exmatriculat şi arestat. După scandalul legat de inițiativa lui Paul Goma şi după expulzarea lui din țară, la începutul anului universitar următor, organizația de partid de la Universitate a luat unele măsuri. Una dintre cele mai stupide şi represive măsuri era aceea prin care cadrele didactice erau repartizate cu schimbul, conform unui grafic riguros întocmit, să facă „de serviciu la cămin". Adică în fiecare seară, după ce studenții începeau să vină de la cursuri şi de la masa de seară, câte un cadru didactic trebuia să stea în fiecare cămin până pe la „ora stingerii" care, dacă nu mă înşel, era prevăzută pentru ora 23, să treacă prin camere, să discute cu noi, să ne întrebe ce probleme avem, bla, bla, cam aşa cum în cazărmi există

permanent un ofițer de serviciu. Ideea era ca studenții să nu-şi permită prea multe la cămin, să nu discute orice, să se ştie spionați în permanență de către cadrele didactice. Bună idee, într-un fel. În acest context, într-o seară a intrat în camera noastră, în camera 6 de la căminul „Panduri”, un astfel de cadru didactic de serviciu, un asistent de la Sociologie, Ion Ungureanu îl chema (a murit tânăr, Dumnezeu să-l ierte!), un tip simpatic, inteligent, comunicativ, cu contribuții originale în domeniul Sociologiei, singurul lui neajuns fiind că atunci, în acea seară, a nimerit prost. Noi, cei din camera 6, care eram deja în anul IV, tocmai goliserăm o a doua sau a treia sticlă de vodcă şi eram cu chef, inclusiv cu chef de arțag. „Yankeul” (porecla fostului meu coleg de grupă Radu Voicu) şi cu mine l-am luat tare, l-am întrebat că ce sau pe cine caută, pe urmă ceva în genul: „ce vrei bă, ai venit să ne spionezi?” şi l-am poftit afară. Normal, omul s-a simțit foarte prost şi a doua zi ne-a reclamat la Decanat.

Incidentul a fost amplificat şi gravitatea lui a fost umflată artificial în şedința de Consiliu profesoral care a urmat. Deşi ideea spionării studenților de către profesori era una odioasă, nu ştiu cui o fi aparținut, poate nu profesorilor, poate Securității, deşi noi studenții eram tratați ca şi cum nu am avea şi noi dreptul la intimitate şi demnitate, şi deşi am fost mai mulți autori-studenți ai aşa-zisei insultări a cadrului didactic, totuşi eu am fost găsit singurul vinovat şi responsabil. Regretabila întâmplare a fost numită „un act grav de huliganism” (citez din memorie din profesorul B., pe atunci secretar PCR pe Facultate) şi s-au cerut sancțiuni aspre. Am fost

sancționat pe linie administrativă cu ridicarea dreptului de a locui în cămin şi pe linie de decanat cu „mustrare scrisă cu avertisment”, cea mai gravă sancțiune înainte de exmatricularea din Facultate. Am scăpat, totuşi, ieftin. Nu am fost exmatriculat din Facultate, deşi a existat şi o astfel de propunere în Consiliul profesoral. Se ştia că după exmatriculare, urmează vânarea individului ca „parazit social” şi puşcăria.

O Notă redactată olograf de către sursa „Dumitru”, după toate probabilitățile cadru didactic [să fie D. P.?], informează organele de Securitate despre cele discutate în Consiliul profesoral: „„... S-a vorbit în acelaşi sens şi despre Iuga Nicolae, care este şi membru de partid, activitatea şi comportamentul lui în cămin creând grave probleme, pentru care a fost sancționat cu excluderea din cămin şi disciplinar pe linie de decanat, urmând ca măsuri similare să fie luate şi pe linie de partid” (vezi fila 42). La finalul Notei, ofițerul de Securitate cpt. Aldea consemnează cu mâna lui şi măsurile propuse. Între altele, „Informatorul [adică cadrul didactic „Dumitru”] a primit sarcina [adică profesorul universitar primeşte sarcini de la un ofițer de Securitate!] de a-l contacta în continuare pe studentul în cauză [adică pe Iuga], în scopul de a putea stabili care sunt cauzele care au generat atitudinea sa” (idem, fila 42).

Pe mine, excluderea din cămin nu m-a afectat deloc. Oricum eu stăteam deja în gazdă şi stăteam chiar foarte bine, undeva între Facultatea de Medicină şi Palatul Cotroceni, pe str. Carol Davila nr. 67, un cartier select şi frumos care, spre deosebire de zonele infecte ale Bucureştiului, primăvara mirosea puternic a liliac şi

caprifoi, aveam o cămăruță la mansarda unei case boiereşti, cu intrare separată, pe o scară de serviciu. Gazda, un fost profesor de Politehnică din perioada interbelică, un anume domn Rusu, din câte am înțeles el însuşi fost deținut politic, un bătrân rigid, format la şcoli germane, aspru, distant, mă primea o dată pe lună pentru trei minute, atunci când îi duceam chiria, în rest nu îl interesa ce fac eu în camera mea. Aveam în acelaşi timp şi un pat într-o cameră de la căminul „Panduri", aveam drept la cămin după regulile de atunci (eram bursier), aveam legitimația de cămin şi mai mergeam uneori serile pe acolo, la o votcă şi la discuții cu colegii. Dar numai foarte târziu, adică abia atunci când mi-am văzut Dosarul, am putut constata că în acea şedință, în care am fost exclus din cămin, s-a pus problema să fiu exclus şi din partid. Or, excluderea din partid atrăgea automat după sine şi exmatricularea din Facultate, statutul de „parazit social" şi puşcăria. Şi asta în ultimul an de Facultate şi în ultimul semestru. Dar – cine a propus excluderea din partid? Securistul Universității, maior Marian Ureche? Probabil. Şi care dintre profesori au vorbit în apărarea mea? Cine sunt cei care s-au opus? Cine m-a salvat de fapt? – sunt lucruri pe care nu le-am aflat şi cred nu le voi afla niciodată. Fapt este că propunerea de exmatriculare a căzut la vot.

În tot cazul, undeva pe la jumătatea lunii iunie 1978 am susținut examenul de Licență. La vreo două zile după asta, gazda mea domnul Rusu m-a chemat pe neaşteptate până la dânsul. Eram contrariat, oare de ce, chiria o aveam plătită oricum până la sfârşitul lunii. M-a primit în picioare, ca de obicei, apoi, spre uimirea mea

m-a poftit să iau loc şi m-a întrebat dacă nu doresc o cafea. Am zis că da, intrigat. M-a lăsat să iau o gură din cafeaua fierbinte, apoi mi-a spus pe scurt că vrea să mă anunțe, înainte cu două săptămâni că, începând cu 1 iulie, el nu mai închiriază camera. Nu a zis că nu mi-o închiriază mie, a zis că nu o mai închiriază aşa, în general. Mi-a mai zis că nu are rost să insist, deoarece dânsul a luat deja o hotărâre în acest sens. (Asta nu l-a împiedicat ca, trei luni mai târziu, să i-o închirieze lui Viorel Horj). I-am mulțumit şi i-am promis că pe 30 iunie îl voi căuta să-i predau cheia. M-a condus până la ieşire, de asemenea contrar obiceiului, mi-a strâns mâna şi mi-a zis cu voce scăzută, pe un ton enigmatic: „ai face mai bine să te duci profesor acolo, la dumneata, în Maramureş!". Atunci acest sfat nu mi-a părut deloc deplasat. Dar în ziua următoare am trecut şi pe la căminul „6 Martie", să-mi iau rămas bun de la colegii din anii mai mici care stăteau acolo. Şi ce ză vezi? La intrare mă abordează administratoarea de la cantină (sau ce o fi fost ea pe acolo, aveam să aflu mai târziu, din Dosar, că a fost informatoare sub numele de cod „Silica"), o femeie țigănoasă şi trupeşă, obişnuită să vorbească de sus, care îmi zice: „felicitări, uite ai terminat Facultatea, tu eşti băiat bun, să nu te iei după ăilalți, ai face bine să te duci profesor acolo la tine în Maramureş"! Iată, mi-a fost spus acelaşi lucru, la un interval foarte scurt, de către două persoane care nu aveau cum să comunice între ele. Clar, cineva i-a contactat pe aceşti oameni ca, prin intermediul lor, să-mi transmită mie un anumit mesaj. În spatele tuturor lucrurilor şi persoanelor se putea încă o dată ghici, plutind ubicuu, duhul nevăzut al Securității.

Informatorii, am numărat doisprezece în total.

Majoritatea au fost colegi de-ai noştri, după cum se poate deduce din notele furnizate sau din mențiunile securiştilor. În planul de măsuri cu care debutează Dosarul, la fila nr. 2, este stabilit ca obiectiv clar „recrutarea unui informator pentru a stabili comportarea la cămin [...] şi dacă cei în cauză posedă scrieri cu conținut ostil". Informatorul de la cămin, deci încă unul față de ceilalți existenți, unul anume pentru noi, evident, nu putea fi decât un student. Totodată, pe marginea unei note informative era trecută mențiunea că a fost obținută aprobarea pentru a se instala TO în camera 443 din "6 Martie". În jargonul lor, TO însemna „tehnică operativă", adică o instalație de ascultare. Aceasta nu servea numai la ascultarea noastră propriu-zisă, 24 de ore din 24, ci avea şi un scop psihologic mai subtil. Odată, la o anchetă, securistul ne-a interogat separat şi ne-a relatat la fiecare, cu lux de amănunte şi utilizând exact expresiile noastre, tot ce am discutat noi cu o seară sau două în urmă. Ne-a dat a înțelege că are un informator printre noi. Eram cinci în cameră, dintre care trei colegi de D.U.I. (vezi fila 3), şi am început să ne suspectăm serios între noi. De fapt, am fost păcăliți, ei aveau informații obținute prin TO. Scopul Securității de a slăbi coeziunea morală a grupului a fost atins.

Am fost urmăriți bine şi peste tot. Am fost la Festivalul de Poezie de la Iaşi, în toamna lui 1975 – şi Securitatea a racolat ulterior ca informator pe unul dintre noi, care a participat şi el acolo şi care a dat relatări amănunțite despre eveniment. Am fost în vara anului

1976 în practică pe litoral, o sub-grupă de şase studenți, într-o stațiune numită „2 Mai”, undeva de la Mangalia spre Vama Veche. Eram numai şase studenți, dar am fost combinați în aşa fel încât unul dintre noi să fie informator, sub identitatea conspirată de „Theodor” (vezi fila nr. 25). Alt informator, sursa „Dumitru”, era evident cadru didactic şi furniza informații despre ce anume se discuta în consiliile profesorale cu privire la noi. La căminul „6 Martie”, în afară de informatorii-colegi, mai activa şi sursa „Silica”, în mod cert administratoarea cantinei, care intra frecvent în camera noastră, sub pretextul de altfel plauzibil că la noi s-ar afla tacâmuri de la cantină şi ea are inventar. La una dintre arestări, Cezărică se afla în camera noastră şi a fost săltat de „organe” cam la trei-patru minute după o astfel de vizită fulger a sursei „Silica”. Pe de altă parte, pot spune despre „Silica” faptul că era o femeie cinstită. Într-o Notă, întrebată fiind probabil despre conținutul discuțiilor noastre, ea a recunoscut că atunci când dânsa intră în camera 443, noi începem să folosim „cuvinte de neînțeles”.

Informatorii erau utilizați sistematic şi instruiți periodic. La instruirea informatorilor se insista pe conspirativitate, adică să ascundă bine faptul că este informator; pe obiectivitate, adică să transmită ideile şi expresiile urmăriților cât mai fidel posibil, cât mai aproape de forma în care au fost ele rostite, iar informatorul să nu adauge nimic de la el; pe modul cum să procedeze pentru a obține informații relevante (vezi fila 29). Apoi informatorul primea sarcini: să fie cât mai des în anturajul urmăritului, să-i „stabilescă

comportarea” (sic!), preocupările, relațiile şi concepțiile urmăritului, şi dacă exercită o influență negativă asupra celorlalți (fila 25). Ca regulă generală, informatorii nu dădeau ei înşişi Note informative, ci purtau discuții cu ofițerul de legătură pe subiectul dat, iar nota era scrisă de mână de către ofițer, în cazul nostru lt. maj. Aldea Nicolae, în limbajul lui, în funcție de ceea ce îl interesa şi aprecia el că are relevanță. Aşa se face că majoritatea notelor, cu excepția celor dactilografiate, sunt scrise de aceeaşi mână, a ofițerului „pălmaş” din Dosar.

Unii informatori însă, atunci când au fost contactați în vederea recrutării, au dat şi note informative probabil din proprie inițiativă, scrise cu mâna proprie şi semnate cu numele real, aşa cum este cazul fostului meu coleg de cameră Mitrache Alexandru (vezi filele 30-31 şi 35-36). Sau cazul altui fost coleg, Alfiri Ion, recrutarea acestuia este prezentată explicit în note. Mai întâi omul este numit de către securişti, în mod repetat: „candidat” (se-nțelege, „candidat” la funcția de informator!, vezi fila 39), iar ceva mai încolo se spune că pentru „folosirea” studentului Alfiri ca informator, „se va solicita aprobarea organelor de partid” (fila 40). Fostul meu coleg Alfiri Ion era membru PCR şi pentru recrutarea lui era necesară o aprobare specială de la partid. Aici mai era şi o altă situație aparte. Alfiri era cu un an mai mare decât mine, eu eram în anul III în timp ce el era în anul IV şi avea de dat examenul de Licență. Dar, din nişte motive practic inavuabile, pe care bineînțeles că nu le înşir aici, a avut unele momente de cădere psihică şi nu putea scrie la lucrarea de Licență. L-am ajutat eu, considerându-l prietenul meu, i-am scris eu efectiv cea mai mare parte a

lucrării. Numai că... în timp ce eu scriam la lucrarea lui de Licență, el scria Note informative la „lucrarea" Securității la adresa mea. Cât de ciudată şi de parşivă poate fi uneori şi viața asta! După terminarea Facultății, Mitrache a ajuns profesor la Craiova şi a fost plantat în anturajul poetului Marin Sorescu. Alfiri în schimb, stabilit în Reghin, s-a apucat de băut atât de temeinic, încât a devenit un alcoolic, pe care cred că Securitatea l-a abandonat, deoarece nu s-a mai putut baza pe el.

Securiştii, ofițerii de Securitate care au lucrat la D.U.I. „Horia" au fost mai întâi trei, apoi cinci la număr.

Lt. maj. Aldea Nicolae. A lucrat chiar de la începutul carierei sale, din 1971, ca securist însărcinat cu supravegherea Universității din Bucureşti, sub comanda col. Vladimir Biriş, făcându-şi ucenicia la dosarul de urmărire a unui student de la Facultatea de Istorie, Marin Truşcă. În Dosarul nostru, „Horia", a lucrat sub comanda maior Marian Ureche, el fiind cel care ținea legătura cu informatorii. Aceştia din urmă, informatorii adică, erau convocați pe rând în câte o casă conspirativă a Securității, lt. maj. Aldea era cel care le făcea instructajul, le transmitea sarcini şi le transcria notele informative. Foarte probabil, tot el era cel care le dădea banii, adică „drepturile de autor" pentru colaborare. Eu nu l-am cunoscut niciodată, deşi este posibil să-l fi văzut pe undeva, fără să ştiu cine este, în timp ce el se uita atent la mine, este posibil chiar să mă fi abordat ca să-mi ceară un foc la țigară. Mi se pare normal ca el să ne fi cunoscut pe noi, doar noi eram urmăriții lui. La ceva vreme după Regretabila Confuzie Majoră din Decembrie 1989, dl

Aldea Nicolae se regăseşte în structurile informative ale MapN cu grad de colonel. Este, după unele date, amestecat şi în comerțul cu armament. În baza accesului la dosar, CNSAS l-a depistat ca fiind un „lucrător” (lucrător de Securitate, se-nțelege) care a făcut poliție politică. Fostul securist Aldea Nicolae nu recunoaşte că a făcut poliție politică şi atacă în Justiție Decizia CNSAS. Cauza formează obiectul Dosarului nr. 7427/2/2009 la Curtea de Apel Bucureşti. Şi sunt convins că această Curte va judeca temeinic, va tot judeca până când dl. Aldea Nicolae va deceda cu grad de general, sau cel puțin măcar până când se va retrage la o binemeritată pensie.

Cpt. Ureche Marian, avansat în 1977, în timp ce lucra la Dosarul nostru, la excepțional, la gradul de maior. Este cea mai mare jigodie de om dintre toți securiştii pe care i-am cunoscut, ordinari sau nu. Mi-l amintesc foarte bine. Era un tip înalt de statură, sportiv, încă tânăr, îmbrăcat elegant. Puteai să îți dai seama, totuşi, că nu este profesor după costumul gri-petrol pe care îl purta, după căutătura vigilentă pe care o arunca în dreapta şi în stânga şi după faptul că întotdeauna se deplasa pe culoarele Universității în pas vioi. El era cel care ne-a anchetat în repetate rânduri, chiar în biroul rectorului, el aşezat în scaunul rectorului, iar rectorul stând în picioare lângă acuzați. Era brutal, tranşant, cu un aer superior, ştia să inspire teamă şi cerea de fiecare dată cele mai aspre măsuri împotriva noastră. A lucrat de tânăr la UM 0800 Securitatea municipiului Bucureşti, fiind însărcinat să se ocupe de Universitate. El este cel

care a încercat să-l recruteze ca informator pe Ioan Petru Culianu, student al Universității din Bucureşti, prin 1970. Culianu a refuzat categoric, iar securistul Ureche l-a urmărit şi marginalizat, în sensul că articolele ştiințifice ale lui Culianu nu mai erau publicate, iar la terminarea Facultății viitorul savant de anvergură internațională nu şi-a putut găsi un loc de muncă acceptabil în Bucureşti. Mai apoi, în 1972, l-a tracasat şi a încercat să-l şantajeze pe Culianu, atunci când s-a pus problema ca acesta să plece cu o bursă în Italia. Faptele sunt consemnate în Jurnalul savantului. Acest Ureche era tipul de om în stare să calce pe cadavre, numai pentru a promova el însuşi în sfânta ierarhie a Securității.

Prin anii '80, Ureche al nostru răspunde de posturile de radio din străinătate care emiteau în limba română, este foarte probabil că nu a fost străin de atentatele organizate la adresa acestor posturi şi a angajaților lor. Astfel că 22 decembrie 1989 îl prinde, cu grad de colonel, adjunct al şefului Direcției I a Securității, care se ocupa cu „informații interne", în primul rând cu poliția politică. Adică colonelul securist Marian Ureche ajunge nr. 2 în materie de poliție politică în România. De aici, cum-necum, poate în virtutea faptului era un „profesionist" indispensabil şi că purta un nume predestinat, Ureche trece la SRI şi publică o carte, împreună cu gen. Aurel Rogojan, cu care vor să ne vâre pe gât versiunea Securității asupra istoriei recente a României, mai ales ideea că securiştii au fost toți oameni buni, patrioți şi nevinovați. Nici un cuvințel despre poliția politică şi crimele ei. În paralel cu această bogată activitate, prin 1995, dl. colonel SRI Ureche mai face şi

un „împrumut” de la Bancorex, pe firma controlată de el, „Silvesta” s.r.l., de fix 22 de milioane de dolari, cum ar veni câte un dolar pentru fiecare fraier de român, bani care bineînțeles că nu au mai fost restituiți niciodată. În anul 2001, dl Ureche s-a pensionat, ocazie cu care a fost „înălțat” la gradul de general de către preşedintele de atunci al României, Ion Iliescu.

Din nefericire, bogata biografie publică a bravului general SRI Marian Ureche nu se încheie aici. El s-a gândit să mai „contribuie” cu ceva la binele bietei țărişoare. Aşa că în anul 2001, imediat după pensionarea din SRI, Marian Ureche este reangajat, cumulând pensia de general cu un salariu uriaş, la Ministerul Justiției, pe post de director al Serviciului Intern de Protecție şi Anticorupție, prescurtat SIPA. Proaspăta ministră a Justiției era doamna Rodica Stănoiu, fost lector la Facultatea de Drept prin anii ’70-’80, precum şi fostă informatoare a Securității tot atunci, sub două nume de cod, „Sanda” şi „Paula”. Cu „domnul” general erau cunoştințe vechi. Nu este exclus să se fi aflat chiar în relații de colaborare directă, adică Ureche cel care răspundea de Universitate să o fi recrutat chiar el pe dna Stănoiu sau, cel puțin, să fi fost ofițerul de legătură al informatoarei „Sanda”, deci şeful ei. Pe atunci, prin 2001, în public nu se ştia încă nimic despre trecutul de „Sanda” al doamnei Rodica, deci posibilitățile de şantaj ale lui Ureche asupra ministrului Justiției erau considerabile. Aşa că doamna ministru Rodica Stănoiu nu îl poate refuza pe dl. general Ureche şi îi dă ceea ce îi cere, adică îl angajează în Minister şi îl numeşte şef al SIPA. Din acest punct încolo, şeful SIPA devine cel mai

puternic om din Ministerul Justiției, mult mai puternic decât ministrul însuşi.

Dl Ureche s-a pus pe treabă şi s-a apucat să facă ceea ce ştia el mai bine. Mai întâi, a mai angajat ceva personal, bineînțeles dintre foştii colegi de încredere, de pe când lucra la Direcția I a Securității. Apoi, sub pretextul luptei împotriva corupției, i-a spionat pe magistrați, pe judecători îndeosebi, a aflat tot, cine şi de la cine a luat şpagă, când, cât, cine cu cine se culcă etc. Apoi o putea întreba pe doamna ministru ce soluție doreşte în cutare sau cutare dosar, unde era vorba de mize mari, de exemplu un caz de judecare a restituirii unor case naționalizate etc. Dacă vreun judecător refuza să facă frumos şi să asculte dispozițiile lui Ureche, omul era dat pe mâna „anticorupției" aceluiaşi Ureche. Este meritul presei că a contribuit la spargerea acestui buboi deosebit de toxic.

Nu vreau să spun că, înainte de episodul Ureche, Justiția română ar fi fost curată, că aici nu ar fi existat corupție. Dimpotrivă, eu cred că, după 1989, Justiția română a fost afectată de fenomene grave de corupție. Dar a fost vorba de o corupție manifestată individual şi spontan, în folosul material al judecătorilor. Însă, odată cu intrarea în scenă a dlui general Ureche, corupția individuală şi spontană este înlocuită cu una organizată şi controlată, în beneficiul lui Ureche şi al securiştilor şi informatorilor lui.

Cineva, istoricul Marius Oprea, a citit Jurnalul lui Ioan Petru Culianu, a reținut numele lui Marian Ureche, s-a gândit şi la Ureche cel de la SIPA şi a început să facă săpături. Sigur, era vorba de una şi aceeaşi persoană. S-a

început o investigație de presă. Eu am văzut fotografia lui Ureche de la SIPA în ziarul „Ziua”, într-un număr de prin toamna anului 2003, pe pagina întâi. Bineînțeles că l-am recunoscut imediat, era chiar el, securistul care ne-a anchetat pe noi cu vreo 25 de ani în urmă. Dar – să vezi minune! Domnul general Marian Ureche neagă categoric totul, cu un tupeu țigănesc inimaginabil. Se jură că să moară mă-sa. Zbiară că este victima unei confuzii, că el nu a fost securist niciodată şi nici nu a colaborat cu Securitatea, că înainte de ’89 el nu a fost decât un simplu jurist la o uzină bucureşteană, cică poate să aducă şi dovezi. Ba mai mult, îl dă în judecată pe Marius Oprea, cel care s-a aflat la originea dezvăluirii. A fost meritul lui Mircea Dinescu faptul că s-a reuşit citarea şi aducerea acestui individ în fața Colegiului CNSAS. Aici fostul ofițer superior de poliție politică Marian Ureche, confruntat cu textele scrise de mâna lui şi cu semnăturile lui de pe rezoluțiile la un număr de peste 20 de dosare de urmărire informativă, între care şi al nostru, a recunoscut că este una şi aceeaşi persoană cu ofițerul de Securitate cu acelaşi nume de dinainte de 1989 dar, împotriva oricărei evidențe, a continuat să nege că ar fi făcut poliție politică. Recunoaşte că a fost ofițer de Securitate, dar susține sus şi tare că el şi-a servit patria şi că nu a făcut rău la nimeni. Între timp, procesul de calomnie deschis în baza plângerii lui Ureche împotriva istoricului Marius Oprea mergea înainte inevitabil, cu forța implacabilă a unei justiții kafkiene.

În fine, pe 5 noiembrie 2003 generalul S.R.I. Marian Ureche îşi dă demisia din funcția de şef al SIPA, iar pe 29 martie 2004 CNSAS dă verdictul că fostul

ofițer de Securitate Marian Ureche a făcut poliție politică înainte de 1989.

La Dosarul nostru au mai lucrat şi alți ofițeri de Securitate, dar cu o contribuție minoră, sau pe care eu nu o cunosc. Careva dintre ofițerii de Dosar, cel mai probabil Ureche, se simte copleşit de situație şi cere întăriri. Nu ştiu cum, în ce termeni a fost formulată cererea, dar rezoluția pusă de şeful cel mare, col. Cegăneanu Constantin, şef Serviciu în Inspectoratul Municipiului Bucureşti – Securitate, pe o Notă – raport din 08.04.1976 sună în felul următor: „Sunt de acord cu măsura propusă de dv. Pentru rezolvarea mai operativă a sarcinilor propuse să fie atraşi şi alți ofițeri din colectivul dv. care au contigență (?) cu problemele semnalate", după care sunt date şi două nume de ofițeri, imposibil de descifrat în totalitate, propuşi pentru a fi aduşi să lucreze la acest Dosar (vezi fila nr. 38).

Col. Cegăneanu Constantin a fost un ofițer cu funcție mare în Securitatea municipiului Bucureşti şi el era şeful cel mare pe problema D.U.I. „Horia", dar pe acesta nu l-am cunoscut, noi, studenții urmăriți, nu am avut nici o întâlnire directă cu el, presupun că încă de pe atunci trebuia să fi fost un om mai în vârstă, eu personal nu ştiu nimic despre el, de exemplu acuma nu ştiu dacă o mai fi în viață sau nu, dacă a mai prins gradul de general sau nu etc. Dar, judecând după rezoluțiile puse pe filele din dosar, am putut să-mi fac părerea că el nu a fost niciodată pentru măsuri extreme împotriva noastră, nu a propus niciodată exmatriculări şi arestări, ideea lui fixă, scrisă repetat, era să fim „avertizați în prezența factorilor

educativi”, crezând că cu această „avertizare” în fața rectorului a rezolvat problema. Tot colonelul Cegăneanu Constantin este cel care decide închiderea D.U.I. „Horia” la data de 4 oct. 1977, bineînțeles fără ca noi să ştim nimic, cu numai câteva săptămâni înainte ca unii dintre studenții urmăriți aici să înceapă şirul auto-excluderilor din UTC.

7. Misterele „Revoluției” la Sighet şi alte binefaceri ale Securității

Sentimentul că trebuie să se întâmple ceva, că un pericol pluteşte în aer era prezent şi la Sighet cu câteva zile înainte de începerea masacrului de la Timişoara. Printre primii căzuți la Timişoara, în seara zilei de 17 decembrie, se afla şi studentul Tiberiu Florian, fost elev al Liceului «Dragoş Vodă» din Sighet. A fost împuşcat în gât, dar încă trăia atunci când un coleg 1-a luat într-o maşină şi a plecat repede cu el la spital. Ulterior a decedat, dar cadavrul n-a mai fost găsit. A nimerit probabil în lotul de cadavre care (am aflat mult mai târziu), din ordinul personal al Elenei Ceauşescu, au fost duse la Bucureşti şi incinerate, iar cenuşa a fost aruncată într-un canal.

În dimineața zilei de 22 decembrie, cam atunci când TVR anunța „sinuciderea" generalului Milea, în Sighet a fost lansat un zvon care spunea că un anume cetățean, profesor la un liceu din oraş, om în etate şi respectabil, urmează să fie judecat în public şi condamnat, întrucât ar fi vorbit ceva împotriva lui Ceauşescu. Se zicea că procesul va avea loc în sala de

la IGO (Întreprinderea de Gospodărire a Oraşului) aflată chiar în centrul oraşului, la orele 13, şi se cerea discret oamenilor de pe stradă să vină acolo. Mie personal, mi-a şoptit acest lucru un coleg pe care îl cunoşteam destul de bine. Ulterior s-a putut constata că a fost de fapt o încercare destul de abilă de a aduna în centrul oraşului, la o anumită oră fixă, o mulţime cât mai mare de oameni care, desigur, s-ar fi transformat într-o demonstraţie. (Cine a lansat însă zvonul ? – mister de nepătruns!). Dar n-a fost nevoie ca lucrurile să decurgă astfel pentru că, puţin înainte de ora 13 s-a aflat de la TV despre fuga lui Ceauşescu şi starea de spirit s-a schimbat brusc. Înainte de asta, aproximativ între orele 10 şi 11, în faţa sediului Comitetului municipal PCR a staţionat un timp o dubă kaki a armatei. Aceasta i-a încărcat pe membrii secretariatului fostului Comitet municipal PCR si i-a transportat probabil în cazarmă. Fosta prim-secretară a municipiului, d-na Maria Pop, o femeie cu bun simţ, fostă angajată la o Exploatare forestieră, cu liceul făcut la fără frecvenţă era, evident, depăşită de evenimente. Pare exclus ca ea să fi organizat acţiunea de evacuare a activiştilor din sediul PCR. Dar, atunci cine? Din ordinul cui? – alt mister.

*

La puţin timp după aflarea ştirii despre fuga lui Ceauşescu, în faţa vitrinei de la Librăria „Luceafărul”, situată tot în perimetrul central, a apărut un tip necunoscut care, înarmat cu o rangă şi părând să ştie

exact ce are de făcut, vroia sa spargă vitrina, deşi „operele” lui Ceauşescu nu mai erau expuse de câteva zile. Vitrina librăriei în care erau de obicei expuse cărțile cu coperți roşii semnate cu numele lui Nicolae Ceauşescu, era în curs de „rearanjare” pentru că, cu câteva nopți mai-nainte, respectiva vitrină fusese mânjită pe din afară cu excremente. Mai mulți cetățeni au reuşit să-l oprească pe individul cu ranga, iar mai apoi în oraş n-a mai fost spartă nici o vitrină. Eu am încercat să vorbesc la stația de radio-amplificare a oraşului, mi-am adus aminte că înainte cu vreo câteva zile aceasta transmitea discursurile oficiale şi muzică „patriotică”. Şeful Oficiului poştal, Gr. M. a refuzat să-mi arate unde se află stația, a pretins că nu deține cheia şi a încercat să-mi împiedice accesul. Am descoperit încăperea cu ajutorul altcuiva, al unui fost elev care lucra la Telefoane, am forțat lacătul prin lovire cu ciocanul, dar când am intrat am constatat cu surprindere că microfoanele şi aparatele erau demontate şi mutate de acolo. Pe jos era plin de benzi magnetice desfăcute şi încâlcite. Cine a demontat stația chiar atunci şi din dispoziția cui ?

Un alt episod s-a consumat la sediul comun al Miliției şi Securității. Aici s-a deplasat scandând: „La Miliție!” un grup relativ mare de oameni, vreo 700-800, deosebit de agitați. Nu au escaladat gardul imediat, la început au vociferat doar şi au strigat din stradă, însă riscul unei răfuieli era destul de mare. În vecinătatea acestor sedii se află Liceul „Dragoş Vodă”. De la un geam de la etajul I al aceste clădiri li s-a vorbit ambelor tabere, cu stația de amplificare a

Liceului. Milițienilor li s-a cerut să nu opună rezistență, să predea cheile de la armament unui grup de civili constituit ad-hoc şi să dea dovezi de bună credință, să iasă în stradă şi să manifesteze împreună cu poporul împotriva lui Ceauşescu. Li se garanta că nu li se va întâmpla nimic. De asemenea, manifestanților li s-a cerut să nu se dedea la agresiuni împotriva milițienilor şi securiştilor, deoarece aceia dintre ei care sunt eventual vinovați de posibile abuzuri vor fi judecați şi Justiția trebuie să fie aceea care să facă dreptate. S-a făcut, repetat, apel la sentimentele creştineşti şi a fost invocată sărbătoarea Crăciunului care se apropia. La sosirea armatei, milițienii şi securiştii au putut să iasă fără riscuri în stradă şi să meargă cu coloana manifestanților spre centru. În frunte se afla, condus de braț, comandantul Securitățí, col. Medruț. A fost singurul care a trebuit să încaseze în mod discret câțiva ghionți, pentru a fi determinat să strige: „Jos Ceauşescu!", „Trăiască libertatea!". Ceilalți au strigat, după toate aparențele, din convingere. În centru, în fața Catedralei, col. Medruț a fost obligat să se aşeze în genunchi şi să rostească „Tatăl nostru".

În acele împrejurări, s-a constatat că lipsesc doi ofițeri de Securitate, se zicea că sunt cu armamentul asupra lor, R. Danciu şi Gh. Iuga. Se puneau întrebări precum: unde sunt aceştia? Au întârziat întâmplător sau sunt în misiune? În ce misiune? În realitate, cei doi erau la acea oră în cazarmă, în custodia Armatei. Absența acestora de la apel a avut o anumită importanță, întrucât numele lor au fost utilizate des şi

eficient în procesul de dezinformare şi diversiune din zilele care au urmat.

*

Imediat după ce s-a anunțat fuga lui Ceauşescu, sediul fostului Comitet municipal PCR, respectiv al Primăriei a fost vandalizat cu o repeziciune şi o precizie uluitoare. Au fost arse afară, în stradă, portrete şi cărți de propagandă şi a fost literalmente devastată cantina de la subsol, de unde foştii activişti urmau să-şi ridice „rația”, adică proviziile pregătite pentru sărbătorile de iarnă, constând din alimente (salam, portocale, ciocolată) care nu se găseau nicăieri în comerț. Din întâmplare s-au distrus şi unele hârtii ținând de birocrația primăriei.

Prima acțiune de dezinformare, tipic securistă, s-a produs în chiar momentele constituirii Consiliului FSN local. O chelneriță de la restaurantul „Tisa”, local frecventat cu predilecție de către securişti, a intrat în clădirea Primăriei, a trecut discret pe la principalii organizatori şi le-a şoptit la ureche o informație sinistră: doi ofițeri din cadrul Securității locale, Radu Danciu şi Gheorghe Iuga, nu s-au predat ci au fugit cu armamentul asupra lor, urmează să vină după ce se face noapte, să ocupe Primăria şi să-i împuşte pe toți membrii Consiliului. Ne spunea insistent şi panicată că am face mai bine să plecăm acasă. La auzul acestei ştiri, moralul membrilor consiliului a scăzut brusc şi periculos; n-a mai putut fi refăcut decât în urma unui gest într-un fel regretabil. Anume, cineva a ieşit la balcon, a vorbit populației aflată în număr mare în stradă despre

iminența unui act criminal din partea celor doi ofițeri şi a cerut ca, în cazul în care ar fi văzuți îndreptându-se către Primărie, să fie arestați, ceea ce echivala practic cu o instigare la linşaj. Puțin mai târziu, pe la miezul nopții, am aflat că la acea oră căpitanii de securitate Danciu şi Iuga îşi predaseră deja de mult armamentul la grăniceri, deodată cu toți ceilalți ofițeri, şi se aflau „arestați" în Cazarmă. Este adevărat că, mai înainte, la ora predării sediului Securității, cei doi erau lipsă, cu armamentul asupra lor. Aşadar: (1) Cine a trimis-o pe chelneriță să propage acest zvon defetist în rândul membrilor consiliului? (2) Ce se urmărea prin aceasta? Evacuarea sediului de către revoluționari şi reocuparea lui? De către cine? (3) De ce au întârziat cei doi ofițeri să se predea? A fost o întâmplare sau ei au fost în misiune? În ce misiune? Nu cumva tocmai în aceasta a constat misiunea lor? Se urmărea, oare, prin aceasta, să se dea un substrat viitorului element de scenariu al teroriştilor? Tot atâtea întrebări fără răspuns. Oricum, în cursul nopții următoare au sosit telefonic informații-zvonuri, potrivit cărora ofițerii Danciu şi Iuga ar fi încercat să otrăvească puțurile de unde se pompează apa oraşului, sau că ar fi comis alte crime deosebit de grave, în timp ce ei se aflau de mult în Cazarmă.

În altă ordine de idei, şi în privința soldaților de pază de la Primărie a putut fi observată o anumită ciudățenie. Printre ei erau amestecați, aproape la fiecare post de pază, câțiva bărbați mai în vârstă, evident peste vârsta obişnuită a stagiului militar, îmbrăcați şi echipați ca simpli soldați. Cine erau? Erau cadre militare? Erau de la Securitate? Aveau doar rolul să prevină situațiile

în care soldații adevărați şi-ar fi pierdut capul, sau aveau şi vreun alt rol?

*

A doua diversiune, dacă ar fi avut succes, conținea implicații mult mai periculoase. În jurul orelor 20.00, poate ceva mai târziu, comandantul regimentului local de Grăniceri cpt. Vasile Botârcă — un militar excelent şi care a dovedit în acele împrejurări un discernământ remarcabil — mi-a comunicat ceva oarecum confidențial. Era o precauție menită să nu producă panică inutilă. Anume, spunea că a primit un mesaj cifrat, probabil radio (nu rețin exact), prin care i se aducea la cunoştință că Ungaria, profitând de situația creată în România, ne-a atacat cu intenția de a ocupa Ardealul şi că lui i s-a ordonat să se deplaseze cu tot efectivul şi să ocupe poziții de luptă pe valea Someşului, undeva în zona Satu Mare. Surprins de noutate, eu eram de părere ca trupa să fie împărțită: un batalion să fie păstrat în oraş cu misiuni de pază, iar altul să se deplaseze în sectorul ordonat. Dl. Botârcă a spus că nu mişcă nici un soldat, până când nu verifică ordinul. După vreo două ore zicea că a reuşit să vorbească telefonic la eşaloanele superioare cu cineva căruia îi cunoştea vocea şi a aflat care este situația reală. Astfel a putut fi evitată o decizie care avea toate posibilitățile să conducă la o catastrofă locală. Deci: (1) Cine a dat respectivul ordin fals, transmis pe comunicațiile Armatei, pe un canal care nu era la îndemâna oricui? (2) Ce se urmărea de fapt, în ipoteza că ordinul ar fi fost executat imediat? Se urmărea să se

creeze doar panică, sau existau realmente intenții de sabotare a obiectivelor care ar fi rămas fără pază sau cu pază insuficientă (depozitul PECO, stația de pompare a apei, uzina electrică, sediul primăriei etc.)? S-ar fi produs, oare, devastări sau violențe în oraş în urma plecării armatei? O atare situație ar fi favorizat apariția fantomei „teroriştilor"? – Dumnezeu ştie! Mult mai târziu am aflat că şi în oraşul Satu Mare s-a lansat aceeaşi diversiune, care acolo a prins, unități ale armatei au fost dislocate din oraş şi trimise spre frontieră să întâmpine „agresorul".

*

A treia diversiune ar putea fi numită simplu: „elicopterul". În noaptea de 22 spre 23 decembrie, pe la orele 3 spre dimineață, comandantul unității locale de grăniceri, cpt. Botîrcă ne-a comunicat că radarul semnalizează un elicopter, decolat probabil de la Cluj, care se află în zona Gherla-Dej şi se îndreaptă spre Maramureş. Când „elicopterul" s-a apropiat de zona Vişeu, dl Botîrcă ne-a spus că a primit informații cu privire la caracteristicile tehnice ale acestuia: un aparat ultramodern, deosebit de silențios, are la bord opt luptători antrenați special şi dotați cu armament sofisticat, echipat cu mitraliere cu care poate să tragă "din orice poziție" asupra oricărui obiectiv. Cine 1-a informat pe ofițer asupra caracteristicilor „elicopterului"? Cu ce scop? Având în vedre că menționarea caracteristicilor coincide până la detaliu („trag din orice poziție") pentru toată țara, se mai poate nega, oare, existența unui scenariu general al

„elicopterelor”, la fel ca al „teroriştilor”, care are probabil un autor unic? Dacă inducerea în eroare a radiolocatoarelor româneşti, cu ajutorul unei aparaturi electronice ultramoderne, a fost făcută de către o putere străină, atunci cum se face că detaliile despre „elicoptere” au fost comunicate în româneşte şi pe sistemul de comunicații al armatei?

După câteva minute de încordare, ni s-a comunicat că „elicopterul” a aterizat pe câmpul dintre Sarasău şi Sighet, la 3-4 km vest de oraş. Au plecat într-acolo o companie de soldați şi câțiva ofițeri îmbarcați în camioane. S-a stabilit ca în față, la oarecare distanță, să mergem doi civili cu un autoturism ca, în eventualitatea „întâlnirii”, să nu se dea de bănuit imediat. La locul indicat de radar, militarii au coborât şi s-au desfăşurat pentru luptă. Au cercetat terenul metru cu metru. Nimic!

Privind lucrurile retrospectiv, s-ar putea spune că evenimentele primei nopți a „revoluției” la Sighet au fost dominate, determinate şi chiar „organizate” de aceste trei diversiuni (dezinformări): (1) doi ofițeri de Securitate, înarmați, urmează să atace Sediul Consiliului, să otrăvească apa etc.; (2) suntem în stare de război cu Ungaria şi Armata a primit ordin să părăsească oraşul şi să plece la Satu Mare cu misiune de luptă; şi (3) urmează să fim atacați de către un elicopter, având la bord luptători deosebit de periculoşi.

*

Noaptea, târziu, am găsit nişte chei cu care am reuşit să deschidem casa de fier din biroul Primăriței.

Acolo se aflau: planurile de „sistematizare” a oraşului; schema şi documentaţia primirii în oraş a lui Nicolae Ceauşescu cu ocazia vizitei din mai 1986, desenate impecabil cu creioane colorate; nomenclatorul cu rezerva de cadre purtând menţiunea „secret, ştampile, insigne, mărunţişuri, precum şi o listă făcută de mână, datând din 1987, cu ştampila „strict secret”, care cuprindea informatorii Securităţii care erau membri PCR, 34 la număr. Această listă avea următoarele rubrici: Numele informatorului, adresa, data naşterii, seria şi numărul buletinului, locul de muncă şi ofiţerul de legătură. Lista semăna întocmai cu aceea de la Giurgiu (publicată în facsimil în rev. „Cuvântul” nr. 32 a.c.). Mai exista şi o altă listă cu persoanele care urmau să fie recrutate ca informatori. Toate aceste hârtii au fost împachetate şi predate armatei.

*

În noaptea de 23 spre 24 decembrie a fost înregistrată o ultimă diversiune. Cam pe la miezul nopţii s-a primit la Consiliu un telefon, eu am ridicat receptorul, prin care ni se spunea că o maşină suspectă, o Dacie de culoare neagră, cu număr de Caraş Severin (?) format din trei cifre, a refuzat să oprească la control şi a dispărut în mare viteză spre oraş. Întrebat cine este, omul de la celălalt capăt al firului zicea că este paznicul de la bariera CFR pasajul Cearda, intrarea în oraş dinspre Satu Mare. Vorbea firesc, cu accent local. Poate accentul local un pic cam forţat. Vocea mi s-a părut chiar cunoscută, dar nu puteam să-mi dau seama, să numesc o persoană pe moment. Mai târziu mi-am

dat seama că mie vocea îmi părea foarte asemănătoare cu a unui… onorabil avocat, fost ofițer. Oricum, cetățeanul părea credibil. S-a cerut imediat la CFR ca toate barierele, care au poziția normală ridicată, să fie închise, blocând astfel ieşirea din oraş pe şoselele spre Satu Mare sau Vişeu. Ieşirile spre Baia Mare şi Valea Izei au fost închise prin blocarea şoselei cu buşteni în satul Vadu Izei. Acest „ochi de plasă”, odată realizat, a permis un „filtru” amănunțit. Nimic! Dimineața, s-a mai primit un telefon de alarmare, prin care se spunea că un ARO cu număr de Caraş Severin (!) a trecut în mare viteză prin localitatea Rona de Sus, executând din mers foc împotriva populației civile, şi că se îndreaptă spre oraş. Nu am fost eu la telefon, aşa că nu ştiu dacă era aceeaşi voce cu cea din noapte sau nu. Comandantul de la Grăniceri a ordonat ca la bariera CFR de la Cămara să fie camuflată o grupă de soldați şi, în cazul că maşina respectivă nu se va supune somației de a opri, să se tragă în ea până la neutralizare. Fireşte, iarăşi nu s-a întâmplat nimic.

Astfel, primele zile ale Revoluției, 22-24 decembrie, la Sighet au trecut fără să se fi tras nici un foc de armă. Singură dezinformarea sistematică, de tip securist, a fost inamicul mereu prezent şi total nevăzut.

Nota bene: *Acest text a fost scris în primăvara anului 1991, când memoria faptelor era încă proaspătă, la cererea regretatului prieten Radu G. Țeposu, director al revistei „Cuvântul” şi publicat în acea revistă, în nr. 33-35/ 1991.*

*

Confiscarea unor cărți bisericești

În toamna anului 1975, Securitatea județului Maramureș, respectiv ofițeri din UM 0927 dublați de ofițeri de la „organul" din Sighet au făcut o descindere în mai multe case parohiale, cu precădere maghiare și ucrainiene. Operațiunea a început simultan în toate parohiile vizate, în aceeași zi, la aceeași oră, 25 septembrie orele 14,30, pentru ca preoții să nu poată comunica telefonic între ei, să nu se avertizeze unii pe alții. Pretextul percheziției era următorul: li se cerea preoților, pe un ton amenințător, să predea aurul și valuta pe care le dețin ilegal. La o asemenea somație, oamenilor le îngheța sângele în vine, știut fiind că pe atunci deținerea valutei se pedepsea cu ani grei de închisoare. Preoții susțineau că nu dețin așa ceva și, pentru a se dovedi cele spuse, erau de acord cu percheziția. În fapt însă percheziția urmărea altceva: fondul de carte și publicații.

Astfel, comparând mai multe procese-verbale pe care le-am văzut eu însumi, am putut observa că la consemnarea rezultatului „percheziției" se menționa invariabil: „Nu au fost găsite obiecte din aur și nici valută (...) Au fost găsite următoarele materiale cu caracter naționalist și anticomunist: (...)" (urma lista cărților confiscate).

Ce „materiale" se puteau găsi? După cum se știe, în Maramureș, începând cu două secole și ceva în urmă, majoritatea parohiilor au fost greco-catolice. Existau, deci, în casele parohiale mai vechi, în afara obișnuitelor cărți de cult, felurite lexicoane din secolul

trecut, cărţi de istorie în limba maghiară, unele având probabil şi un caracter şovin şi anti-românesc, „şemantisme” (scheme de organizare) ale bisericii greco-catolice, broşuri şi publicaţii vechi în limba română, deosebit de relevante în privinţa luptelor noastre confesionale şi politice de la sfârşitul secolului trecut şi începutul secolului XX, până la Unirea din 1918. Astfel de fonduri de carte şi de periodice au fost confiscate la grămadă, fără criterii anume, datorită prostiei, lipsei de discernământ şi excesului de zel de care au dat dovadă unii ofiţeri de securitate. Totodată, din mai multe motive, au fost confiscate şi agendele personale ale preoţilor, conţinând adrese din ţară sau străinătate. Perdeaua de fum care a mascat operaţiunea a fost zvonul lansat de către aceeaşi Securitate că de la cutare sau cutare preot s-ar fi confiscat cantităţi fabuloase de aur, o idee perversă care, în plus, dădea despre preoţi imaginea deplasată a unor oameni avari, care se îmbogăţesc peste măsură pe spinarea credincioşilor. În ipoteza că aceste cărţi şi documente nu au fost distruse, ci se mai păstrează pe undeva, pe ici pe colo de către SRI, se pune întrebarea firească: ce ar trebui făcut cu ele?

Personal, cred că ar trebui să se procedeze astfel: (a) cărţile şi publicaţiile vechi, cu caracter istoric, ar trebui depuse la o Bibliotecă (măcar de nivel judeţean) cu posibilităţi de restaurare şi conservare, alcătuindu-se în acest sens un fond special; (b) cărţile de cult să fie restituite necondiţionat parohiilor şi să fie reinventariate pe parohii; (c) cărţile cu caracter de bibliotecă personală, corespondenţa şi caietele cu adrese

să fie restituite imediat preoților sau urmaşilor acestora, cu scuzele de rigoare.

Ne putem face o idee până unde s-a mers cu confiscarea de cărți bisericeşti, având în vedere ca exemplu că de la parohia ucraineană Sighet, unde pe atunci paroh era părintele Vasile Penzeş, s-a confiscat inclusiv un „Ceaslov ucrainean pravoslavnic”, evident de uz strict bisericesc, editat în 1968, deci în plin început al „epocii de aur” şi care nu avea cum să fie nici „naționalist”, nici „anticomunist”.

*

Cartea gri a Securității

Cum era de aşteptat, publicarea în presă a unor fragmente din aşa zisa „Carte albă a Securității”, privitoare la o sumă de scriitori români de primă mărime, a devenit o chestiune controversată. Dincolo de toate acestea, „Cartea albă” trebuie judecată ca o carte propriu-zisă, de sine stătătoare, prin prisma „valorii” sale intrinseci. Fiindcă este un document extraordinar, de neînlocuit, relativ la istoria literară. Într-un anume sens, „Notele informative” scrise de către securişti despre scriitori pot fi mai corecte, decât biografiile aceloraşi scriitori alcătuite de către criticii şi istoricii literari. Informatorul nu îşi poate permite să facă considerații personale şi extrapolări psihologice, să fie malițios ori ironic, să-şi dea cu presupusul, să fabuleze ori să alcătuiască portrete literare. El, „sursa” Securității, nu interpretează ci relatează, nu inventează ci informează, nu creează ci raportează. Fie datorită

limitelor personale, fie pentru că aşa îi cer superiorii. Toate „notele” sunt scrise în acelaşi ton administrativ-polițienesc, cu excepția celor despre Al. Piru care, judecând după stil, cred că aparține unui distins profesor universitar de la Cluj. Este de observat că omul, cu cât este mai mediocru, mai aproape de imbecilitate, cu atât este mai precis în relatare şi în chestiunile de detaliu, cu atât adaugă mai puțin de la sine, deci este cu atât mai bun ca „informator”. Iar exactitatea poate fi uneori la fel de prețioasă ca şi o idee originală. Dacă există un istoric literar care să aibă ca obiectiv exactitatea, atunci „Notele informative” ale Securității sunt un material ideal pentru aceasta.

Acele „Note informative” denotă o realitate brutală, nudă şi crudă, în maniera în care viața o ia înaintea artificiului literar. Există scriitori care sunt înfățişați în „note” în toată goliciunea, turpitudinea şi mizeria lor sufletească, indivizi care, în orice societate normală, ar fi fost moralmente eliminați de mult din prim-planul vieții publice. Alteori, „notele” insistă asupra faptului că părinții Anei Blandiana sau ai lui N. Manolescu au fost legionari, de parcă fiii ar trebui judecați nu după faptele lor, ci după cele ale părinților lor. În plus, nu trebuie să ne scape din vedere că legionarii, deşi au recurs la violență în politică, la fel ca şi comuniştii, ei măcar au fost patrioți, prin comparație cu aceştia din urmă.

Această colecție de „Note informative” surprinde şi prin altceva. Subsemnatul, prin anii '70 student fiind la Bucureşti, am frecventat sistematic anumite medii literare. Despre viața fiecărui scriitor

important circulau, la modul aşa-zicând folcloric, fel de fel de detalii, unele mai grave, altele doar picante. Iată că, după peste douăzeci de ani, citind Notele informative din „Cartea albă a Securității", eu personal nu am aflat nimic nou, nimic din ce să nu fi ştiut mai dinainte. Paradoxul este că o societate atât de secretomană, precum societatea română de sub Ceauşescu, era în acelaşi timp practic o societate fără secrete. Din acest (restrictiv) punct de vedere, Securitatea era pur şi simplu inutilă.

Şi totuşi, de ce – zic eu – o carte „gri" şi nu una „albă"? Simplu. Deoarece propaganda „gri" era (poate mai este şi la SRI) o tehnică a Securității ceva mai rafinată, mai subtilă, privind intoxicarea psihologică şi manipularea populației. Anume, printre câteva adevăruri evidente şi acceptate de către bunul-simț, era strecurat şi câte un fals, în mod abil şi bine camuflat. Se înțelege, falsul era înghițit, ca o găluşcă, pe nesimțite şi asimilat drept adevăr. Trebuie că şi „Cartea albă" are şi oarece puncte (pete) negre, că nu este chiar imaculată, încât culoarea de ansamblu nu poate fi decât gri.

*

Problema informatorilor membri PCR la Sighet

Sighetul, ca de altfel orice altă localitate mai mare sau mai mică din România, a avut un anumit număr de informatori ai fostei Securități, indivizi care au fost membri PCR. Aceştia erau numiți eufemistic „persoane care sprijină organele de Securitate". În cazul

nostru, al Sighetului, numărul şi mai ales identitatea acestora s-a putut afla cu exactitate. Lista a fost descoperită în noaptea de 22 spre 23 decembrie 1989, în biroul fostei prim-secretar. Peste tot primul secretar era informat care dintre membrii PCR „sprijină" organele, el trebuia să ştie cine trebuie promovat cu prioritate, dar totodată şi de cine să se ferească, să aibă grijă ce vorbeşte în prezența unor anumite persoane etc. Deci, o copie a listei informatorilor membri PCR se afla „spre ştiință" la primul secretar şi era păstrată la secret.

Era în jurul orei 2,30 – 3,00 după miezul nopții, când în încăpere şi în general în sediul fostului PCR nu se mai afla prea multă lume, deoarece tocmai se zvonise că undeva între Sighet şi Sarasău a aterizat un elicopter cu terorişti şi că în scurtă vreme toți care vor fi găsiți în sediul fostului PCR vor fi împuşcați. Atunci foarte mulți „revoluționari" s-au fofilat şi au dispărut. Unii, mai curioşi, au rămas. Atunci, în acel birou şi în sediu în general se aflau aproximativ 12-15 persoane, civili şi militari. Pur şi simplu lista a fost găsită din întâmplare în casa de fier, care era încuiată cu cheia, iar cheia a fost găsită tot din întâmplare în sertarul din mijloc al mesei de birou. Lista propriu-zisă, scrisă de mână, de o mână nu prea deprinsă cu scrisul, era ştampilată cu o ştampilă dreptunghiulară cu inscripția „STRICT SECRET" şi conținea numele a 34 de informatori. Nu puteau exista dubii în privința identității persoanelor. În listă erau trecute complet: numele şi prenumele, domiciliul, data şi locul naşterii, seria şi nr. buletinului, profesia şi locul de muncă, iar în final, ca element specific, numele ofițerului de legătură. După ce a trecut prin mai multe

mâini şi a fost citită cu voce tare, lista a fost lipită într-un plic şi luată de maiorul de la Grăniceri Nicolae Lungu. Conținutul acestei liste se poate reconstitui, măcar parțial, prin mărturiile combinate ale celor care în acea noapte au fost prezenți acolo, în biroul fostului prim secretar.

Atunci s-a putut constata că informatorii erau recrutați în aşa fel, încât să acopere toate domeniile de activitate din oraş. Dar, în general, informatorii nu erau personalități de vază din domeniile respective. La spital, de exemplu, informator nu era vreun medic, ci un cadru mediu, asistent medical, pe la fabrici erau tot felul de maiştri, la cutare liceu era administratorul, la CFR era un picher etc. Pentru supravegherea pensionarilor, a casnicelor şi a bețivilor mai erau câțiva poştaşi şi chelnerițe etc. În genere, informatorii erau oameni mediocri, cu aspirații mult mai mari decât posibilitățile proprii, deci oameni refulați, care erau recunoscători pentru indemnizația pe care o primeau şi mai ales pentru puterea ocultă pe care îşi făceau impresia că o dețin.

Informatorii nu aveau cum să fie „patrioți”, pentru simplul motiv că obiectul muncii lor nu era unul de ordin patriotic. Ei spionau pe oamenii de rând, ce fac, ce vorbesc, ce cred, dacă ascultă Radio „Europa Liberă”, dacă spun glume cu aluzii politice, cu cine poartă corespondență, dacă țin jurnale intime, ce spun la beție etc. etc. Toate aceste informații erau apoi utilizate de către Securitate în scopul înăbuşirii libertății de conştiință, a şantajării, a marginalizării profesionale, a reprimării drepturilor elementare ale omului. Imediat

după decembrie '89, o vreme s-a strigat isteric „Jos Securitatea”!, după care, treptat, s-a început să se spună că în fond desființarea Securității este o prostie, că țara este lăsată la cheremul spionilor străini, că de fapt securiştii au fost în majoritatea lor „patrioți”, chiar dacă unii, pe ici pe colo, au mai făcut nişte abuzuri, că doar nu există pădure fără uscături etc. etc.

În clar, situația stă în felul următor. România nu putea urma modelul german. În fosta RDG exista un serviciu frate geamăn cu Securitatea românească, de aceeaşi factură kaghebistă şi care se numea STASI. La dispariția comunismului din fosta RDG, STASI a fost desființat în totalitate, dosarele penale şi evidențele informatorilor au fost expuse public, s-a înființat un întreg institut pentru studierea activității fostului STASI şi un simplu popă a devenit şef peste această uriaşă comoară de informații. În fosta RDG acest lucru a fost posibil deoarece activitatea de apărare a siguranței naționale a acestei țări a fost preluată imediat şi eficient de către serviciile de informații din Germania de Vest. Evident, ceea ce a fost posibil în RDG nu este posibil şi în România, pentru motivul de bun simț că, dacă Securitatea română ar fi fost desființată cu adevărat şi în totalitate, atunci apărarea siguranței naționale ar fi rămas descoperită. Acest lucru nu s-a întâmplat în totalitate, Securitatea desfăşurându-şi activitatea tot timpul, disimulată sub diverse acoperiri, până la înființarea SRI, în martie 1990.

Pe de altă parte, Securitatea noastră nu a fost împărțită în securişti patrioți şi nepatrioți, în oameni de treabă şi kaghebişti, în băieți buni şi băieți răi etc. Ci

simplu. Securitatea era împărțită, respectiv organizată pe mai multe Direcții. Au fost Direcții care asigurau apărarea siguranței naționale, care apărau țara de spionajul străin, care protejau informațiile economice secrete etc., Direcții justificate în orice țară democratică, dar şi o Direcție, una singură, care se numea mai precis Direcția I, care se ocupa de reprimarea internă, de reprimarea drepturilor şi libertăților cetățenilor de rând. Deci, Securitatea a avut câteva direcții utile, care serveau țara, şi una profund dăunătoare, Direcția I, care servea dictatura comunistă. Logic, aici trebuia procedat cu discernământ, trebuia păstrat în democrație ceea ce era util şi desființat ceea ce era dăunător. Dar la noi nu s-a întâmplat aşa. Securitatea a căutat să se salveze în totalitate, cu Direcția de reprimare internă cu tot, şi a reuşit. După '89, Direcția de reprimare a servit prompt noi stăpâni şi a jucat în continuare rolul de poliție politică, a organizat diversiuni, dezinformări, manipulări, mineriade, conflicte interetnice, de exemplu la Târgu Mureş etc., a spionat intelectuali, ziarişti, politicieni din Opoziție etc. etc.

Şi, acum după această introducere de principiu, să revenim la informatori. Mai precis, la afirmația cum că informatorii ar fi fost „patrioți”. În realitate, nu aveau cum să fie aşa ceva, fiindcă aceştia, în general, au servit direcției de reprimare internă, au contribuit la reprimarea libertății de conştiință şi a drepturilor omului.

Totodată, eu sunt de părere că publicarea, azi, a listei cu informatorii fostei Securități care au fost membri PCR nu ar rezolva absolut nimic. Întâi, că

acuma această listă nu mai poate fi certă. Eu cred că timp de atâția ani, Securitatea/SRI nu a dormit, ci a mai „îmbunătățit” lista. Sunt absolut convins că de aici au fost şterşi unii dintre foştii informatori, spre a fi protejați şi reactivați, şi că au fost adăugați alții, care nu au fost niciodată informatori, persoane publice care ar trebui la o adică şantajate şi compromise cu astfel de mijloace.

Publicare listei informatorilor azi nu ar avea nici un rost. Dacă lista ar fi fost făcută publică în decembrie '89, acest lucru ar fi avut fără îndoială, pentru cei în cauză, rolul unei bombe cu schije ucigătoare – şi poate că nu ar fi fost chiar rău. Publicată azi însă, lista poate avea cel mult efectul unei bombe cu rahat.

8. Epilog: sfoara de câlți a lui Elie Wiesel

În octombrie 1986, Premiul Nobel pentru Pace a fost decernat lui Elie Wiesel, o personalitate importantă a culturii şi politicii americane, născut pe 30 septembrie 1928 la Sighetu Marmației. În anul 1986 subsemnatul eram profesor de ştiințe socio-umane la renumitul Colegiu „Dragoş Vodă" din acelaşi oraş, Sighetu Marmației, şi aveam prieteni apropiați în cadrul comunității evreieşti de aici. Când s-a aflat vestea primirii Premiului Nobel de către Elie Wiesel, prietenii mei de la Comunitatea evreiască mi-au sugerat să mă ocup de constituirea unui grup de inițiativă, care să-i adreseze lui Wiesel o Scrisoare de felicitare în numele intelectualilor români din Sighet. Comunitatea evreiască din oraş îi adresase deja o astfel de Scrisoare, dar mi-au zis că ar fi fost şi mai binevenită o Scrisoare de felicitare

din afara Comunității. La fel, un grup de intelectuali maghiari i-au adresat o Scrisoare de felicitare în numele intelectualilor maghiari din Sighet, scrisoare la care Elie Wiesel nu a răspuns niciodată. Se spunea că Wiesel nu poate să uite deportarea evreilor din Sighet la Auschwitz, efectuată de către administrația maghiară în primăvara anului 1944.

Eu am acceptat ideea imediat. Am vorbit cu mai mulți colegi, profesori sau prieteni, care însemnau ceva atunci pentru cultura locală. Am convenit ca eu să întocmesc un proiect de Scrisoare, apoi să ne întâlnim, să dăm o formă finală textului şi să-l semnăm toți. Numai că... pe parcurs toți ceilalți membri ai grupului au început să dea înapoi. Spuneau toți acelaşi lucru, că nu vor să aibă de a face cu Securitatea, să fie chemați să dea explicații pentru Scrisoare, să aibă neplăceri la serviciu ş.a.m.d. Păreau că toți au fost lămuriți de către aceeaşi persoană să nu se bage, pentru că toți şi-au motivat retragerea din Grupul de inițiativă în acelaşi fel. Până la urmă am rămas singur adeptul ideii, de parcă aş fi fost singurul român şi intelectual din Sighet. Am elaborat o altă Scrisoare, normal, doar în nume propriu, o Scrisoare de felicitare cu caracter personal, pe care am expediat-o domnului profesor Wiesel cu poşta obişnuită, pe adresa Universității din Boston, adresă pe care am obținut-o de la Comunitatea evreiască. În săptămânile care au urmat am avut două surprize deosebite. În primul rând Securitatea, care nu se putea să nu fie la curent cu inițiativa şi care citea tot, adică toate scrisorile adresate unor persoane din străinătate, m-a lăsat în pace şi a permis scrisorii mele să plece din

România şi să ajungă la destinatar. În al doilea rând, am avut surpriza imensă şi onoarea deosebită că Elie Wiesel mi-a răspuns la Scrisoare. Laureatul Premiului Nobel pentru Pace şi-a făcut timp să-mi răspundă, cu promptitudine şi căldură chiar. Mi-a mulțumit pentru felicitări şi mi-a transmis că aşteaptă să-i mai scriu. Aşa a început o corespondență cu caracter privat, care a durat vreo trei ani de zile.

În scrisorile mele nu i-am cerut ajutor financiar sau favoruri. I-am cerut să-mi trimită cărți de-ale domniei sale, pe care eram interesat să le citesc. Şi Elie Wiesel mi-a trimis cărți. Atâta doar că micile şi elegantele colete cu cărți expediate din America, de la Boston University, ambalate impecabil în nişte plicuri mari, groase şi frumos colorate, purtau urme evidente de violare, aveau banda de scotch tăiată, cu un evident scop de „scotocire", şi erau legate apoi pe deasupra în mod temeinic cu o sfoară groasă şi primitivă de câlți, cu nodul pecetluit cu sigiliu de plumb strâns cu un cleşte special, cu număr de identificare, ca la TIR-uri sau la vagoanele de Cale Ferată. M-am abținut să-l întreb pe Elie Wiesel unde a găsit în America o aşa mândrețe de sfoară de câlți, atâta de expresivă şi neaoşă. I-am propus în schimb să-şi dea acordul să încep să traduc din cărțile sale, pentru a face cunoscută şi în țara natală opera şi gândirea unui om atât de celebru. Nu am mai apucat să mă ocup eu de acest lucru şi nici să intru în această echipă. Au venit evenimentele din decembrie 1989, iar după 1990 cărțile lui Wiesel au fost traduse de către personalități ale domeniului şi au fost editate de către edituri importante, în principal Hasefer, din Bucureşti.

Eu m-am ocupat cu altceva, iar corespondența cu domnul Wiesel a încetat cumva de la sine.

A fost totuşi un mister faptul că atunci, înainte de ‘89, Securitatea a permis scrisorilor mele să ajungă în Statele Unite la Elie Wiesel. Personal am dezlegat misterul în felul meu, încă din ianuarie 1988. După cum se ştie, România comunistă a obținut, în relațiile cu SUA, Clauza națiunii celei mai favorizate încă din anul 1975. Dar zece ani mai târziu, începând cu 1985, SUA au făcut presiuni asupra autorităților comuniste din România să respecte drepturile omului. În ianuarie 1988, un ofițer de Securitate m-a căutat în legătură cu corespondența mea cu Elie Wiesel. Spre surprinderea mea, nu mi-a cerut să încetez corespondența. Dimpotrivă, m-a îndemnat chiar să-i mai scriu lui Wiesel în continuare. Şi mi-a mai spus că s-ar putea ca, într-un viitor apropiat, să mi se ceară, de la nivel înalt, să-i scriu o scrisoare lui Wiesel, în care să-l rog să facă lobby în Congresul SUA, în favoarea menținerii Clauzei pentru România. Nu a mai fost cazul să-i scriu lui Wiesel o astfel de scrisoare pentru că, la puțină vreme după aceea, Ceauşescu a renunțat unilateral la Clauză.

Distanța enormă dintre persoana mea, ca simplu particular, ca un profesor oarecare din provincie, şi angrenajul de relații bilaterale româno-americane în care am fost prins fără voia mea, ar fi trebuit, în mod normal, să dea naştere la ceva comic, dacă faptul ca atare nu ar fi avut în sine o anume doză de gravitate.

ADDENDA

IQ-ul profesorului Nicolae Iuga

Ce poate reprezenta o bucurie mai mare în viață, decât împrejurarea ca un fost profesor universitar de-al tău să te contacteze la un moment dat şi să-ți ceară o părere? Nu poți trăi o bucurie mai mare. Simți că renaşti, creşti şi cuprinzi toată această lumea tainică, o înțelegi în totalitatea ei filosofică, iar IQ-ul tău aproape îl ajunge pe al profesorului tău. (Doamne, cât păcătuim atunci când, odată cu terminarea studiilor, nu mai ținem legătura cu foştii noştri dascăli! Ne rupem de ei, precum de părinții noştri...).

Deci, stimate domnule conferențiar doctor Nicolae Iuga, când am primit eseul memorialistic al dumneavoastră, (seara târziu!) întitulat: „Securitatea, Cezarul şi sfoara de câlți a lui Elie Wiesel" , vă mărturisesc că am petrecut cea mai frumoasă „noapte albă" citind şi recitind întregul material captivant. Şi acea „noapte albă" nu o consider o noapte pierdută, ci o minunată noapte regăsită. O „noapte" ce nu trebuie să se piardă în Veşnicie... Da, avem datoria morală să nu uităm

istoria noastră recentă, trăită doar acum 35-36 de ani. Ați reuşit, prin studierea Dosarului de grup numit „Horia" (dosar de urmărire informativă pe care fosta Securitate l-a întocmit în perioada studenției dumneavoastră, în anii 1976-1977), să ne lămuriți în multe privințe şi, ca un câştig mai general, ați reuşit în „mozaicul tabloului comunist din România" să puneți o „pietricică". O „pietricică esențială" poate, exact acolo unde lipsea şi care astfel a definit şi mai clar modul de „lucru" machiavelic al fostei odioase Securități. Aşa se restabileşte Istoria reală şi adevărată (iar restul rămân doar: „poveşti securiste"!...).

Pe mine unul (şi cred că şi pe alții), nu m-au interesat în mod special numele urmăriților şi urmăritorilor, ale informatorilor fiindcă, oricum, nu i-am cunoscut şi nici nu-i voi cunoaşte. Nu ranchiună şi nu răzbunare pe ei, ci doar aflarea Adevărului. Studiul adevărului adevărat. Al adevărului gol goluț... În fața unui asemenea material, nu se poate să nu ți se ridice părul pe mâini, pe cap! [...].

Important rămâne că, de-a lungul eseului memorialistic, ați scos în evidență de câtă ticăloşie şi meschinărie este capabil omul în general şi, din păcate, românul în special. Şi în RDG-ul comunist a existat „Securitatea", care acolo s-a numit STASI. Totuşi, în fostul RDG, la o populație ceva mai mică decât la noi (18 milioane de locuitori), la ei revenea un informator la 122 de cetățeni. Prin comparație, la noi revenea: *„...aproximativ un informator la 50(!) de cetățeni, ceea ce spune ceva şi despre caracterul românilor"*. Da, da, spune totul de la sine!

„Urmăriții şi urmăritorii, vieți paralele" – întocmai aşa se petrece şi în viață. În lunga viață, dacă o apucăm... O vorbă, o faptă mică, o delațiune, un dosar de

urmărire, îți putea schimba total viața. Dacă nu se întâmpla ***aşa,*** atunci azi cum ar fi fost oare? Da, cu siguranță ar fi fost o total altă viață, paralelă cu aceasta. Dacă îmi permiteți, domnule profesor, aici aş divaga puțin, privindu-mi propria viață. (Ca un răzvrătit al fostului regim comunist, cu cererea depusă pentru a pleca definitiv din țară, am fost urmărit şi eu de Securitate. Mi s-a găsit la CNSAS Dosarul, dar încă nu l-am studiat. Sunt în „aşteptare". Adică mi se va da Dosarul, după ce va fi probabil „puțin retuşat"...).

M-am născut în 1955, în Vişeu de Sus, unde am trăit până în 1963, când s-a terminat statutul de „strămutați" al părinților mei. Ei au fost ridicați de către fosta Securitate (Siguranță pe atunci, dar totuna!) din conacul lor de la Balda, județul Mureş. Le-a fost naționalizată toată averea: conacul cu etaj(16 camere!), moara, batoza, pădurile, pământurile, hambarul, ferma de găini şi de porci, caii, boii, căruțele, plugurile, semănătorile, mobila, argintăria, bijuteriile etc. etc. Tata nu a făcut politică şi nu a fost trimis în Bărăgan, ci la Vişeu de Sus, cu doar două valize (de câte 20 de kilograme fiecare) unde, pe rând, a fost muncitor la CFR, grăjdar la UFET – Vişeu, apoi contabil, apoi iar grăjdar, apoi iar contabil... Dacă cineva a cunoscut în viață decăderea, înjosirea, apoi unul dintre aceştia a fost EL, tatăl meu. După căderea comunismului (tata decedase în 1973 deja) mama, apoi noi, copiii, respectiv şi eu, am întocmit un Dosar privind acordarea unor drepturi prevăzute de Decretul Lege nr.118/1990. În prealabil mama a beneficiat de aceste drepturi, mai apoi şi eu, dar inițial eu am fost refuzat pe motivul că: „ fiind născut în 1955, până în 1963 am fost copil şi ca atare eu NU am avut de suferit de pe urma Comunismului". Poftim??!... Păi eu am fost de vină că m-am născut în Vişeu de Sus şi

nu la Balda, ori regimul Comunist? Ce viață am dus şi eu în sărăcia părinților, într-o casă cu o singură cameră(!), în chirie, pe când la Balda aş fi putut avea singur camera mea etc. etc... Aceasta a fost viața mea „paralelă”... (Student la Institutul Agronomic din Cluj, mai apoi un fel de „Şef de fermă” la un CAP amărât. O tentativă de-a pleca ilegal din țară, eşuată, mai apoi „legală” prin întocmirea Cererii de plecare definitivă. Apoi Revoluția din decembrie ’89, pe care am trăit-o într-un orăşel de provincie. Dezinformare, manipulare grosolană. Decepții şi decepții...).

Viața dumneavoastră „paralelă” domnule Nicolae Iuga, de bună seamă, dacă ați fi rămas un student comunist „model nou” şi nu ați fi avut parte de dosarul „Horia”, ar fi fost simplă în ascensiune. Elev eminent la liceu (o ştiu de la profesorul poet Ion Burnar). În facultate făcut comunist, şef de grupă. Ați fi rămas de bună-seamă la Facultatea de Filosofie-Istorie din Bucureşti, ca tânăr asistent. Cu trecerea timpului, dacă l-ați mai fi preamărit în versuri pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ați fi promovat rapid-rapid! „ Revoluția” v-ar fi prins probabil Decan de Facultate. Ați fi intrat în politică, poate în locul lui Emil Constantinescu, şi de bună seamă ați fi ajuns un Preşedinte mai bun decât dumnealui, fiindcă pe dumneavoastră NU v-ar fi înfrânt vechea Securitate... I.Q-ul nu va lipsit şi nu vă lipseşte nici astăzi. Dar, datorită unei alte „vieți paralele”, din cauza unui Dosar întocmit de fosta Securitate, prin informatorii plătiți, vi s-a sugerat: *„ ai face mai bine să te duci profesor acolo, la dumneata, în Maramureş!”.*

Pe când foşti colegi de-ai dumneavoastră (la unul dintre ei i-ați făcut lucrarea de licență, pe când el scria „note informative” despre dumneavoastră!), cu un IQ mult mai scăzut şi fără personalitate, s-au cățărat pe scara

ierarhiei, dumneavoastră ați fost „îngropat de viu" în Maramureş. Rău să nu vă pară însă niciodată. Dar niciodată! Istoria s-a scris şi la Sighet. Revoluția mascată şi regizată s-a jucat în toată țara. Ați fost un actor în viață, dar n-ați fost manipulat de către nimeni. Nu v-ați vândut sufletul, nu ați dat mâna cu Dracul... Ați fost actorul, regizorul şi scenaristul dumneavoastră. Nimeni nu vă poate şantaja cu niciun Dosar! Lucrarea de doctorat NU v-a scris-o nimeni, decât dumneavoastră. Şi ați ajuns şi un respectat cadru universitar şi prodecan, dar nu la Bucureşti. Nici o pagubă! Harta țării se agață în cui tocmai de aici, din „Maramureşul istoric". Aici v-ați născut, aici ați muncit, tot aici vi se va deschide şi pământul. Şi cerurile. Toate cerurile! Fiindcă, student fiind încă la Facultatea de Filosofie, l-ați citit pe Hegel şi Biblia. (Şi, culmea, şi acest lucru vi s-a reproşat în Dosar!...). Şi ați corespondat, din 1986, cu Elie Wiesel, laureat la Premiului Nobel pentru Pace. Ați primit cărțile lui, în pachete desfăcute de către Securitate şi apoi legate cu sfoară de câlți. Cine se poate lăuda cu mai multe realizări pe plan spiritual? Eventual eu, fiindcă am avut onoarea să scriu aceste observații despre un om şi lucrarea lui de excepție!

Cu bucurie nețărmurită în suflet, al dumneavoastră, fost student bătrân la Jurnalism,

Paul Beldi Ladislau

Nicolae Iuga, povestea unui dosar

În urmă cu vreo două săptămâni, în seara premergătoare unui simpozion la care urma să particip, am avut plăcerea să stau la masă împreună cu Nicu Iuga, Sandu Zotta, George Glodeanu, Mircea Popa şi alţi invitaţi cu care, în atmosfera îmbietoare de la Poesis (Satu Mare) şi sub mireasma unui vin de calitate, s-au purtat discuţii libere, destinse, s-au evocat amintiri ale tinereţii, toate acestea transformând o seară banală într-una de excepţie. S-a trecut de la Aristotel la Hegel, de la filosofie la istorie şi lingvistică, de la Noica la Paul Goma, iar de aici la ... dosarul de urmărire informativă, Dosarul de grup numit „Horia", cu nr. I 234327 (cotă CNSAS), în care Nicu Iuga constituia obiect de urmărire informativă, alături de alţi trei colegi, studenţi la Facultatea de Filosofie din Bucureşti (Horj Viorel, Teişanu Vladimir şi Vlasie Călin).

Discuţiile au devenit din ce în ce mai captivante, iar la un moment dat în interiorul meu a apărut interesul generat de profesia mea de istoric şi arhivist, de a citi acest dosar, nu doar datorită faptului că unul dintre studenţii urmăriţi este un coleg de-al meu, cât mai ales datorită faptului că nu mai văzusem un astfel de dosar niciodată.

A doua zi, stând alături de Nicu Iuga la prezidiul simpozionului dedicat filosofului neotomist Ioan Miclea, l-am rugat să-mi trimită dosarul de urmărire informativă fotocopiat, ca să arunc şi eu o privire asupra lui. Mărturisesc sincer că în momentul în care am început să citesc acest dosar am fost atât de pătruns (şi intrigat în acelaşi timp) de lectură, încât am renunțat la orice altă activitate, ca să îl pot parcurge integral.

De-a lungul activității mele, în calitatea de arhivist sau cercetător, am avut plăcerea să răsfoiesc mii de dosare de arhivă, fie pentru prelucrarea acestora în vederea includerii lor în circuitul ştiințific, fie pentru activitatea mea de cercetare. Am avut şansa să intru în mai multe arhive din țară şi să consult documente pe care mulți nici nu visau să le vadă vreodată, însă, aşa cum am menționat, era pentru prima dată când aveam ocazia să consult un dosar de urmărire informativă, deoarece acestea se pun la dispoziție doar persoanelor direct vizate.

După 1990, pentru mulți dintre noi a devenit o fobie sau un miraj faptul că există astfel de dosare de urmărire în arhivele SRI. Mulți dintre cei care şi-au văzut dosarele au trăit un sentiment de dezolare, în primul rând datorită faptului că au descoperit lucruri nebănuite cu privire la unele persoane apropiate (căci, din păcate, aceştia erau principalele „surse binevoitoare” pentru organele de Securitate), dar exista şi un sentiment de frustrare pentru că multe informații erau protejate, mai ales numele informatorilor. Nu puține persoane au rămas dezamăgite de faptul că dosarul lor era prea „subțire”, iar la valoarea lor trebuiau să aibă poate mai mulți metri liniari de arhivă. S-a ajuns astfel la o bagatelizare a acestui tip de dosar, unii dintre titulari căutând un titlu de glorie din această „calitate” de urmărit de fosta Securitate, pe când alții au refuzat pur şi simplu să-şi

citească propriile dosare, pentru a nu-şi reîmprospăta în memorie amintiri nu tocmai plăcute din acea perioadă. S-a creat astfel o „modă”, încât aproape toată lumea era convinsă că avea dosar de urmărire la fosta Securitate, unii fiind chiar dezamăgiţi dacă nu făceau parte din aceeaşi categorie.

Personal, am prelucrat arhivistic dosarele de cadre ale fostului Comitet Judeţean Satu Mare al Partidului Comunist şi mărturisesc că multe informaţii erau de umplutură, tipizate, lipsind în mare măsură acel „senzaţional” la care se aşteptau alţii, pentru că o bună parte din cetăţeni confundau dosarele de urmărire ale Securităţii cu dosarele de cadre ale PCR.

Realitatea însă este una dureroasă fără doar şi poate. Citind acest dosar ai impresia că eşti în faţa unei tragi-comedii, pentru că nu poţi să nu te amuzi de condiţia şi naivitatea puerilă a unor note informative precum „studenţii poartă discuţii ostile la adresa regimului nostru” (fila 1), sau „studenţii au început să înjure” (fila 30), dar nu poţi rămâne indiferent la destinul tragic al unor persoane implicate sau „apropiate” acestui dosar. Personal m-a marcat personalitatea şi destinul lui Cezar Mititelu. Practic acest dosar pleacă de la relaţia lui Nicu Iuga cu Cezar Mititelu, un om care refuza cu bună ştiinţă să termine Facultatea de Filosofie, pentru a rămâne în acest anturaj şi pentru a-şi putea procura lecturile necesare profilului său. Refuza cu insistenţă, spre dezamăgirea organelor de partid, să plece în provincie la locul de muncă indicat de autorităţi, pentru plăcerea de a fi aproape de oameni cu care avea ceva de comunicat. Un boem după unii, un „parazit social” după alţii, Cezar Mititelu a trăit pentru a gândi şi a gândit pentru a trăi şi nu pot să nu mă gândesc la ceea ce declara marele Emil Cioran despre sine că „eu sunt un parazit social. La 50 de

ani sunt student la Sorbona şi mănânc la cantina universităţii”. Sfârşitul tragic al vieţii lui Cezar Mititelu te obligă la meditaţie...

Acest dosar nu este unul foarte stufos. A fost deschis în 27 aprilie 1976 şi s-a închis la 4 octombrie 1977, însă contextul şi modul în care s-au desfăşurat evenimentele trezesc interesul cititorului. Cu siguranţă, cel (sau cei) implicaţi direct văd cu alţi ochi cele întâmplate atunci şi, chiar dacă nu aveau cunoştinţă despre această urmărire, astăzi nu pot să nu facă anumite conexiuni cu destinul ulterior al carierei lor sau chiar al vieţii. Lecturând dosarul, aveam senzaţia la un moment dat că citesc *Huliganii* lui Eliade, cu acel spirit de dreapta specific Universităţii din Bucureşti, în care se regăseau tinerii studenţi urmăriţi de Securitate, sau *Trădarea intelectualilor* al Anei Selejan în cazul unor persoane, a unor politruci care au făcut carieră universitară şi politică chiar şi după 1990.

Este excepţional momentul (şi poate principala cauză a deschiderii acestui dosar de urmărire) în care aceşti tineri au fost selectaţi să participe la Festivalul Naţional de Poezie Studenţească de la Iaşi (1975), unde trebuiau să prezinte creaţii proprii, dar nu orice fel de creaţii, ci cele avizate de ASC. Cum poeziile lor nu au fost pe placul cenzurii, considerate a fi influenţate de spiritul mişcării lansate de Paul Goma, cei implicaţi au decis să copieze versuri care nu le aparţineau de prin „Scânteia” sau „Scânteia Tineretului”, dar care făceau impresie foarte bună, pentru ca apoi, la Iaşi, să-şi prezinte propriile creaţii. Planul a funcţionat magistral, iar la Festival au obţinut chiar premii importante. Din păcate pentru ei, toată acţiunea lor a fost deconspirată de o „sursă” a Securităţii, urmând apoi dosarul de urmărire informativă.

Frapează în dosar acuze de genul: „studentul Iuga Nicolae este preocupat de studiul filosofiei idealiste a lui Hegel şi Schopenhauer” (vezi fila 21) care, într-o societate normală, sunt lecturi absolut obligatorii pentru orice student la Filosofie, nicidecum un delict! De asemenea: „studenţii IUGA NICOLAE, HORJ VIOREL, VLASIE CĂLIN şi alţii, cunoscuţi cu preocupări literare, care au publicat în diferite reviste versuri, articole, reportaje, poezii patriotice etc, în subsidiar faţă de colegi îşi exprimă părerea că nu-şi pot fructifica din plin talentul şi vocaţia, datorită faptului că le sunt impuse anumite restricţii, norme, fiind obligaţi să creeze o poezie în care nu cred. În acest sens consideră cu nu se poate face artă din transcrierea lozincilor, că ideologia noastră împiedică libertatea de creaţie” (fila 6).

Din păcate noi nu am avut un Institut Gauck, noi nu am avut o lege a lustraţiei, iar arhivele fostei securităţi au ajuns târziu şi foarte greu la CNSAS, în ciuda demersurilor întreprinse de Constantin Ticu Dumitrescu şi a altor reprezentanţi de marcă ai societăţii academice. Există suspiciuni, pe bună dreptate, că multe dosare ale unor persoane importante au dispărut sau au fost „curăţate” pentru a nu le afecta cariera, fapt ce lasă un gust amar celor care au avut de suferit din cauza sistemului, dar mai ales din cauza acestor adevăraţi paraziţi sociali.

Conf. univ. dr. Claudiu Porumbăcean

ANEXE